

СЛАДА

АЛЬМАНАХЪ

РОКУ ВОСЬМОГО 1893-го.

№ 2-й.

СПОРУДЫВЪ ВЛ. АЛЕКСАНДРОВЪ.

ХАРЬКОВЪ.

Бульваръ Г. М. Варшавска, Кавказскаго. 1-й.

8495

СКЛАДКА

№. 2-й.

АЛЪМАНАХЪ

РОСУ ВОЗНОГО

1892-го.

СПОРУДЫВЪ ВЛ. С. АЛЕКСАНДРОВЪ.

КАРБЕНЪ

Друкарня П. М. Варшавска, Николаевска, № 1-й.

СРЪДНА

№ 58

АЛЪМАНЪХЪ

ГОДЪ БОЖИТО

1897-98

Допълнено издание. София, 26-та Поща 1898 год.

ОТВОРЯВА СЕ В АПРЕЛА 1898 Г.

СЪСТАВИТЕЛЪ

Господинъ Д. Димитровъ, Български Писателъ.

16	17
17	18
18	19
19	20
20	21
21	22
22	23
23	24
24	25
25	26
26	27
27	28
28	29
29	30
30	31
31	32
32	33
33	34
34	35
35	36
36	37
37	38
38	39
39	40
40	41
41	42
42	43
43	44
44	45
45	46
46	47
47	48
48	49
49	50
50	51
51	52
52	53
53	54
54	55
55	56
56	57
57	58
58	59
59	60
60	61
61	62
62	63
63	64
64	65
65	66
66	67
67	68
68	69
69	70
70	71
71	72
72	73
73	74
74	75
75	76
76	77
77	78
78	79
79	80
80	81
81	82
82	83
83	84
84	85
85	86
86	87
87	88
88	89
89	90
90	91
91	92
92	93
93	94
94	95
95	96
96	97
97	98
98	99
99	100

ОГЛАВЛЕННЯ

1.	Радомана-оранія.....	1
2.	Веснянка. М. Паша.....	5
3.	Рыбалка. Демський.....	6
4.	Гуляка. П. Риччиакій.....	9
5.	Споминка. Риччиакій.....	11
6.	Вечеря у тат. Тюркболдубь.....	13
7.	Жадоба козачка. П. Риччиакій.....	14
8.	Марне дожидання. Г. Кернер.....	20
9.	Царь Ладась. П. Риччиакій.....	22
10.	Що то гроши. А. Перейма.....	25
11.	Чотири шори году. М. П.....	27
12.	Въ дѣбровѣ. П. Риччиакій.....	28
13.	Корнієва пригода. В. О. Гилченко.....	30
14.	Пісня. Тюркболдубь.....	42
15.	До Г..... П. Билмооскій.....	44
16.	Зъ Гейле. П. Билмооскій.....	47
17.	Сила пісня. Вл. Самійленко.....	48
18.	Пістанка. Тюркболдубь.....	49
19.	Привѣтання. Вл. Александров.....	50
20.	Житєйскій досвідъ. П. Билмооскій.....	51
21.	Элегія. Вл. Самійленко.....	53
22.	Твєзка журба. Вл. Александров.....	56
23.	Душа. Морус.....	57
24.	Зъ Гейле. П. Билмооскій.....	60
25.	Моя пісня. П. Билмооскій.....	61
26.	Вечирня пісня. П. Билмооскій.....	62
27.	Завѣтъ. П. Билмооскій.....	65

	стр.
28. Я на море встаю. Ц. Билмалосский.	67
29. Останки песни. Ц. Билмалосский.	69
30. Пташка въ клетцѣ. Шамраговъ.	72
31. Спарка. В. Чайченко.	75
32. До пташокъ. Ва. Александрова.	76
33. Коледка. Маруся.	78
34. Песня про Гарбуза. Ва. Александрова.	80
35. Надъ речкомъ. В. Чайченко.	92
36. Пугать. М. З.	94
37. Про войну и про те съ чего вона буває.	111

Ризьдвана орація.

Старосиницька буряцька вірша.

Б

лагословляйте, господа,

Въ сей чесний домъ вступыты!

И почну я вамъ орацію говорити.

Въ мой ораціи слова прекрасни вельми;

Слушайте, та не стукайте дверьми...

Прилетивъ птахъ изъ леса,

Та принієсь намъ такіи висты.

Що ізъ насъ у Бурси

Дасть-Вигъ чого й висты.

Ковбасъ и сала всего того немає,

Тилько узваръ та кути на-покути грає.

Грає, ажь бульбы дме,

Неваче гра въ сопилку;

Ото жъ якъ диддемъ Великодня,

То закурмиъ горилку.

А по Великодня переженемъ на оковиту,

Тилько... Дайте вы мини суква на свиту!

Бо хочъ я и ізъ Бурси вчився,

Але жъ такъ обносився.

Що брыдко выйти и зъ хаты

Такъ я оце пишовъ по свиту шастя-доли шукаты.

Рушивши съ Полтавы,

Я заслуживъ быть великою славы...

Та я зайшовъ до шевця,
Мого давнёго знакмиця.

И хочъ винъ мене до себе я не ждавъ,
Але вгощеня добре подавъ:

Поставывъ винъ стилецъ,

Та я положивъ передъ мене

Праженого гороху рукавецъ

И плескатый, гречаний бухавецъ.

А на закуску подавъ ще молотом дерты

И довелось було мни видъ неи вмерты.

Ще жь-то добра жинка ёго шевчиха.

Що выратувала мене видъ такого лыха:

Вона, уздривши, що мене йживо опушлю,

Стала колоты мни живить, вхопывши пилю.

И мовъ опаренный схопывся:

Вижу, перекидаюсь, кричу:

Бо съ того шевського пила

Дійшлося я до плачу.

А Дякъ перестривъ мене, головою хита

И сміючыся пыта:

Чого ты, каже, плачешъ!

Ходы-лигы мни поскачены.

А яковъ! кажу: чи не чинчебарачки.

Що на-силу вылить изъ шевцевой хаты рачки!...

Такъ-то!... Добраче винъ мене пригостювавъ,

Щобъ винъ до вику щастя-доли не мавъ!...

Ото я пишовъ я до Дяка,

Во думкы будъ така.

Що въ ёго мнѣ добре буде жыты,
Буде винъ мене хаштурами живыты!

Тилько жь... Дякъ, якъ Дякъ; онъ ёго!

А жинка ёго дума, та й думася!

Щобъ мене заставыты робыты!

И заставыла мене дытыну колыхаты.

Ставь я дытыну колыхаты,

Ставь колынуци й спиваты:

Люли, люли, маленький враже!

За тобою нянька й спаты не ляже...

И не схотивъ я у Дяка жыты,

А пишовъ до мужика служыты.

Такъ такой же мужикъ необачный.

Що якъ вытрище на мене очи,

То мовъ та ссва посередь-ночи.

А якъ стане що говорыты мнѣ,

То наче туле горбатого къ стини.

И заставывъ мене мужикъ молотыты.

Ставь я спочивъ добываты.

Стала мене думка за думкою пошибаты:

Якъ бы до козака въ Сичъ утикаты?!...

И поки мужикъ оглядывся,

А я вже бижучи й нагрився.

Прибигъ ото я до козака въ Сичъ,

Та й залезъ ажъ на саму печъ.

А винъ и каже:

— Годь-лишь тобі, малый.

На пичи сыдаты:

Ходы мерщій сюды,

Та будешъ у пичи глядыты.

Я въ пичи ничего не зваривъ,
Только самъ собі волосся обсмальвѣ.
Та й не охотивъ я въ козака бидуваты,
А пишовъ собі хата видъ хаты,
Якъ кажутъ, мырѣ Христовѣ даваты...
И не змогли мене ни жинки, ни чоловіки признати:

Не то звирина,
Не то людина...
Сказать бы птыди,
Такъ такъ, якъ молодыци...

А дали хтось и каже:
— „О! Та се той баламутъ,
Що й торякъ бувъ тутъ.
Се той дякъ,

Що вытовкъ у мене въ огорода ввесь макъ.
Та ни-бо, кажу: не такъ!

Я тільки вступивъ въ твій огорода ногою,
А твоя жинка вже й бижить съ кочергою...
Але скажу я вамъ, братци, новую новину:
Не държитъ вы одежи й сорочокъ на тыну:
Бо якъ будете все те по тынахъ держаты,
То будете вы нашего брата въ Бурци зодягаты.

Бо наша братія така:
Якъ выйде изъ школы,
То мовъ макъ процивтае:
Той голый,
Той босый,

А въ того... и очкурни катъ-мае.
А якъ розживеться наша голова,
То йиде шестирнею въ ворота...
А якою! може спытаете:

Чи не тією, що в млині!..

Але заплатити за орацію мина.

Я не прошу зь вась ни по шагу, ни по пятаку.

А дайте ви мина вь руку хоть по коповику:

Я на те й кашпукъ маю

И вась съ празныкомъ поздоровляю. *)

*) Са орація ахлюсь дуже давнього вісти, бо аж я їа чувало, то тому бильшъ уже аж пятьдесятъ роківъ.

Веснянка.

Весна! Весна! Хто не радіє,
Коли ты прийдеши і повіє
Тепленький вітерець з-за гори:

Цвітуть садки, ліса, бори
І сонце такъ привітно гріє,
Вертають зъ Вярію пташки,
Проснулася річка, Рыбалки
Затурбуналися, поспинають,
Легеньки човники ладнають
І запускають неводи.
Шумлять човни очеретами
І тихо вслідъ по-за човнами
Пливуть расходючись сліди.
Весна, весна! Коло хатини
Въ садку на кущикъ калыны
Спивунъ веселый соловей
Спива пісень свойі дружини,
Витрець несе ихъ по Вкраїни
І каженъ любє ти піснє,
І каженъ радъ святій весни...

Рыбалка.

Валлада.

Вадь берегомъ крутымъ Днипрѣбнымъ
У хати свитыть каганецъ;
Рыбалка зь обручель дозовымъ
Сыдыть, лаштуе атирецъ.

* * *

Каганчикъ блыма; хата вбога;
Пидь стинами лавки стоять;
А на полу... Тамъ жинка хвора,
Та двое диточокъ лежать.
И свлять голодни... Тату, папы!
Прохалы дитки й обляглись;
А въ батька слизоньки гарячи
Въ запалыхъ очихъ запеклись.

* * *

Изъ полу хвора престогаала:
— Воды, мій голубе, подай!
И слезы бядная ковтала,
Збираючись у инчий край...
У хати тыхо, вся поснулы,
Одыгъ рыбалонька не слыть,
Бо думы батькивескїа чули
Его принушуютъ робыть.

Болибъ хотъ завтра шо вловить!
— „Весна... Роздытъ... Немае тони;
Продавъ бы все, шо мать бы въ човни.
Щобъ хлѣба диточкамъ купить.“

Отакъ рыбалка миркуванъ,
Та ятирець новий ладванъ.

Дивирь розстелаеться:

Вьеться гадукою;

Берегъ вмываеться

Хвилью хлѣпкою.

* * *

Витеръ ажъ свыще: та дме, напынваеться;
Хвила все вышче, та вышче адымаеться.
Хмары бижать собі сусто агромажени;
Монь до вѣины воня витромъ палажени;
Сонца не выдно и птыця ховаеться.
Дерево гризно пидъ витромъ замаеться...

Буря розвѣявшись

Дужче джгитише;

Хвила разбигавише

Дужче сывишае:

Котыть торон, бурхаетъ и пиныться!

Берегъ зъ лѣзою не знать де и диветься.

Онь на середьни

Човникъ гойдаеться;

Хвила монь трескою

Човникомъ грѣеться.

Де вже змагаться зъ високии хвильни!

Де вже спасаться съ захлялыми силами!...

Човнычокъ кинуло
И... Перекинуло!...

* * *

Зъ неба дощикъ накрапае:
Вигерь дзе безъ пуття,
Тяжкыкъ стогномъ помывае
Дняпръ рыбацкино жыття...

Дензакмид.

Тяжкыкъ стогномъ помывае
Дняпръ рыбацкино жыття
Вигерь дзе безъ пуття,
Зъ неба дощикъ накрапае

Гульня.

Гей, за вчора й за сьогодні
Прогудивъ я хлѣбъ на корни:
Ще жъ гуляты й завтра буду,
Якъ де грошей роздобуду.
Лий, горилки, меду, пыва...
Лий, шинкарько чорнобрыва!
Буду пыты, та гуляты,
Буду серце гамуваты.

* * *

Бо серце, бажаючи воли,
Не хоче корытись недоли,
Не хоче корытись, не може...
Такъ плачъ же, о серце негоже!
Такъ плачъ же... Заплачю обоє.
О, серце! О, лихо съ тобою...
Чого ты такъ городовыте!...
Не хочешъ изъ злиднями жити.

* * *

Гей, злидни! бороня я зъ вами;
Здоровья побудешъ наль трудами;
Мене жъ вы здолали, — пануйте!
Та бидное серце шматуйте.
Я бачивъ, якъ вы мою мму
Звели у глухую могилу...

А дитки!... О, Боже мій милий!!
Хиба жь я воны согришила!
Душа вже терпиту не може..
Де жь сила! Де жь сила, мій Боже!
Якь гирко про те споминати...
И розуму лучше бь не мати.

* * *
Лый же, лый горилки й пива...
Лый, пинкарько чернобрыга...
Буду розумь залывати,
Буду серце гамувати...

II. Ричицький.

Улыбка иль жемчуг? О...
Улыбка иль жемчуг? О...
Улыбка иль жемчуг? О...

С П О М И Н К А

О я, погляну я въ чистую воду
На свою безгалаванную броду...
Де вы дились щасливи дита?
Де безвинна души красота?

* * *

Промелькнула та доленька красна,
Мовъ падучая зиронька ясна
И зъявляється часомъ мини
Въ чаривному короткому сні.

* * *

Ясно й весело сонечко сие,
Зранку й до-ночи дзвонить не втыхне:
Коло церкви старий и малый
Праздныкують Великдень святый.

* * *

Вяють танки, та спивають дівчата,
Туть и мы, невелички хлопчята,
Борюклемся, бьемъ крапанки,
Всторони выграють парубки.

* * *

Въ мене сердце любовью палало,
И любовью весь свить обнимало;
Все тоди мни мыло будо:
Небо, люде и ридне село.

Отъ пасу овечать я веснойю
У зеленимъ гайку надъ водомъ,
Соловейко выводить песни,
Любе дьста шось шепче мни.

Шепче й мыла кризь дьста желеве,
Якъ не выскоче сердце у мене;
Якъ то любо те все споминать!...
Проби хочеться плакать, рыдать!...

Ричицакыя.

Вечеръ у гаю.

Насть ричкою гарно раскинувся гай
Зеленый та пышный, мовъ Божий той рай;
Спивути соловейко спивае въ гаю,
Вищуна зузула тве писню свою;
Литають надъ ричкою чайки й кульки
Изъ волокомъ въ ричци бредуть рыбалки.
Вже вечеръ тихенький на землю спада,
Пидтомлене сонце за гору сѣда...
И село... А небо у тій сторони
Зробилось червоне неваже въ вогни.
Въ гаю соловейко ще краше спива,
На дуби зузула „куку“ вибива —
И весело й гарно въ зеленимъ гаю:
Десь такъ воно буде и въ Божимъ раю!...

Твердохлибъ.

Жадоба кохання.

Вь вишневыхъ садочку хатына новая,
Живе вь тій хатыни вдова молодая;
А вь ней, якъ анголь, кохана дытына—
Одрада, утиха, надія едына.

* * *

Якъ кыточка, зранку умывшись росою,
Блещыть, росквітае своєю красою
Та люба, кохана у неньки дытына
Якъ вь темному лузи червона калына.

* * *

Підходить дытыни вже лита дивоча,
Огнемъ засвітилися каріи очи:
Лягла тыха дума на личко дытате,
Затѣхало вь грудихъ серденько гараче.

* * *

Дивчинонька плаче, дивчинонька туже:
— Ой, ненько! утишь мое серце ведуже...
Все світомъ нужу я, спокою не маю;
Сама я не знаю, чого я бажаю.

* * *

— Чого жъ тобі треба! матуся пытає:
Хиба жъ моя ласка тебе не втишає!
Глянь: ранокъ якъ сля... Пиды, моя дочко!...
Пиды прогулайся въ вишневиъ садочку.

ВНІВХАХЪ * * * * *

Дівчинонька вийшла якъ квіточка пишна,
Ія привітала зелена вишня
І квітка рожева, і макъ червоненький,
І гарний, веселый метелькъ рябенъкий.

* * *

Ія обіймає повітря пахуче,
Чарує і голубе ія серце болюче
І личко рум'янить, і въ грудихъ лоскоче,
І палко цілує і въ губы, і въ очи.

* * *

І шепче повітря: „Красо чаривная!
Любы мене, мила! Любы дорога!
Метелькомъ, квіткою будешъ ты жита
І будешъ у снєга зснимъ ходыты“.

* * *

Дівчинонька стала, монъ щось изгадала,
Ія серце забылось, вона задрижала:
Щось наче здавало ія въ грудихъ дыхання...
І зночъ невымовне таємне бахання.

* * *

Дивчинонька плаче, дивчинонька туже:
— Ой, пенько! утишь мое сердце недуже.
Все свитою пишу я, спокою не маю. ||
Сама я не знаю, чего я бажаю. ||

* * *

— Чого жъ тебя, доню! матуся пытае:
И ранокъ чудовный тебе не стинае!
Глянь: вечеръ заходе. Иди моя дочко!
Иди прогуляйся въ вишневымъ садочку.

* * *

Дивчинонька вышла якъ квіточка красна.
Вста ій місяць и зірочка зєна,
И легке, безкрає блакиття чудове,
И співъ соловейка, що льється зъ дєброви.

* * *

Зновъ диве до неї повітря пахуче,
Чарує й голубе ій серце болюче,
И личко рум'янить, и въ грудяхъ лоскоче,
И палко цілує и въ губи, и въ очи.

* * *

И шепче повітря: „Красо чарівна!
Люби мене мила! Люби, дорога!
Въ безжирныхъ просторахъ ты будешъ литати
И будешъ надъ миромъ, якъ и, царювати“.

* * *

И вот Девичонька стала, мотъ щось изгадала
И сердце забилось, вона задрожала...
И зновъ їй, якъ перше, здавило дыхання,
И зновъ невымовне, таємне бажаннє...
* * *

И вот Девичонька плаче, девичонька туже:
— Ой, певно! утиши мое сердце недуже!
Все свитомъ нуку и душою не маю,
Сама я не знаю, чого я бажаю...
* * *

И вот что идет? Чою жь тобі, доню! матуся пытае:
И вечерь лудовный тебе не втиснае!
Вже вичь наступила; засны собі, тыхо!
И сонъ заспокое важке, твоє, дыхо...
* * *

И вот На бичій постылоньци въ роскошахъ почи
У ней свой вышній уродъ дивочій...
Роскннулась вильно девичонька краля!
На губкахъ повзенькихъ усмишка заграля.
* * *

И вот И сыглась девичоньци мгла таємныча,
А зь млы выглядяе злиже облачыча...
Козакъ доробрыций їй, пригортакъ обидиць,
Цалю, милю, за станы обймає...
* * *

И шепче ей: „Серце! Красо чаривна!
Любы мене, мила! Любы, дорогая!
Живу я тобою, якъ рыба водою;
Царяцего будь ты ввесь викъ надо мною!“

* * *

Дівчинонька вставши свій сонъ изгадала;
На личку румянимъ зоря мовъ засла.
Теперь вона знала, объ чимъ такъ нудылась,
Та неньци коханій про те не відкрилась...

В. Ричицький.

Марне дождання.

Баллада.

Снигомъ будывки й шляхи вси, заносе,
Темно кругомъ и ничего не чуть;
Тилько що витерь гуде и голосе,
Кони жахаючись санки несуть.

* * *

— Гей же вы, кони! несить, поспинайте;
Треба до милои авечера стать.
Гей, веселише! Вы часу не гайте.
Боже, боронь! у степу почувать.*

* * *

Санки все больше у снигъ загортае
Кони зморылись, дороги нема;
Дидько регочеться, радий, стрябае,
Зъ витромъ спивае и смихъ падайма.

* * *

Ось уже близько и мила новь чуте,
Нкъ їа мильй до нея спившить.

— „Вась, люби коня, вона нагодує
І поцилункомъ мене угостить.“

* * *

Холодно въ руки и въ очихъ темніе,
Кони померзлы, дрижать и сонуть;
Тіло видь холоду стине, коліе,
Въ мисляхъ страшніи малюнки ростуть.

Милая довго въ вікно приглядалась,
— „Боже жь мій, Боже! Нема и нема...“
Такъ вона милого и не дикдалась,
Зыла коханого люта зина...

Г. Кернеръ...

Царь Мидасъ.

Стародавняя легенда.

Въ покояхъ дорогихъ и на роскошнѣйшѣ тронѣ,
Въ одежи золотой и въ золотой коронѣ
Сидя въ задумавшись Фригійскій царь Мидасъ.
Якъ только божиный остатокъ прожитъ здасъ,
Казая вѣнъ принести свои скарбови скрини
И, одчываяши ихъ, авеливъ въ одной години
Все разомъ освятить и диво дивное стало:
Въ тыхъ скриняхъ золото якъ жарь въ пучи засяло,
Заграло навкруги: мось сонце изійшло,
Слипучимъ слезомъ покой залыло.

* * *

Залюбовався царь на купы золотѣи...
„О, праведни боги! О, вечныя, святи!“
Видь сердца широкого промовывъ царь Мидасъ:
„Послушайте мене, жалюся я до васъ:
Я хочу золота, я золота бажю,
Щобъ скільки е въ земли, одъ краю и до краю—
Щобъ все мое було. О, ни, сѣго ще й мало!
Пошлите мни той дарь, щобъ золотомъ ставало
Усе, до чого я хочъ приторкнуся рукою,
Або гуляючи хоть вступлю ногою.“

* * *

На другой день Мидасъ, съ постели вставши
взлетавшей киникой! ажуротъ пишно; И
Остобенивъ совсѣмъ: постель ёго зализна фот
Зробилась золота! Винь приторкнувъ до стинъ—
И стинъ золотѣ! Выхыть до саду винь, — ит И
Трава и дерева, квитки и ввесь садокъ,
И гребля, и мветокъ, и зъ рыбою ставокъ —
Все золотомъ стае! Вбигае царь до хаты —
И, зъ радощивъ такихъ, ставъ слугъ винь обнизаты,
И тилько винь пройшовъ чоложкачывъ зъ выми, —
Все слуги стали въ мить стовнами золотыми.

* * *

Вжахнувся царь Мидасъ.. Иде въ свои покои;
Зустрала тутъ ёго кожавыхъ дитокъ двое:
Якъ квиточка дочка и кучеравый сынъ,
Пидбагли до царя — и тутъ же въ разъ одинъ
Передъ царемъ упали... Зъ лаку царь омливъ...
Та сила чаривва, священный даръ богины,
Ёму въ прокляття стала... Все, що серцю мило,
Усе, що тамъ жило, все вичнымъ своимъ спочило...
Природы бильшь нема, кругомъ все золоте,
И все округъ ёго и мертве, и пуге...

* * *

Сыдыть, сумуе царь... Хочъ бы де тварь живал...
И сердце тыша рве мертвучая, немая.
Але ось чье царь: бренчить коло вкна
Кожанка чуть жива; летыть въ вкно вона;
Вытае даръ ив неначе ридну веньку,

Зъ любовью хоще винъ за нею потыхеньку;
Якъ она стереже. Комашка политала,
Торкнулась объ царя и тутъ же мертва впала...
И тилько баче царь, якъ хзара геть несеться,
И тилько чухе царь, якъ серце нь гори бьеться...

П. Ричицькый.

Що то гроши.

Коли у тебе гроши є,
Тоди тебе вси люди знають,
Зустрівшися шанки здіймають,
Пить въ деркви проскуру дає,
Коли у тебе гроши є;
А якъ нема...
То люди наче и не знають,
Зустрівшись конь не добачають;
Про тебе взимъ тоди дарма.
А чомь!.. Та въ тебе жь грошей бо катма!

Коли у тебе гроши є,
То всякъ тоби спуска, корытсья,
Зь дороги смирно стороньтсья;
Здалека каженъ признає,
Коли у тебе гроши є;
А якъ нема...
Нихто на тебе и не згляне;
А зичены, то ще и гане.
Послїдній ты мижь усима.
А чомь! Та въ тебе жь грошей бо катма!

Коли у тебе гроши є,
Що ня скажи, всякъ потурає;
Брехню за правду всякъ приймає.

И виру всякъ тоби дае,
Коли у тебе гроши е;
А якъ вема...

То ичигъ ладожь всякъ миркуе,
За правду съ тебе ще й кенкуе,
На снхъ низащо пидйма.

А чомъ! Та въ тебе жъ грошей бо катма!

Коли у тебе гроши е:

То й мнѣне е и мижъ папаяи.

Найразумниши ты мижъ нами:

Тоби панъ руку поше,

Коли у тебе гроши е;

А якъ вема...

То заховайся и не рыпайся.

Буды вѣчка, то вже й непыкайся;

Тоди шкода й твого ума.

А чомъ! Та въ тебе жъ грошей бо катма!

Коли у тебе гроши е,

То и дивки тоди дестятыся;

И молодыци чепуряться;

А нича й душу видяе;

Коли у тебе гроши е;

А якъ вема...

Гай-гай! Дивчата дули тычуть.

На вечерныци вже не клычуть;

Сыдышь ты дома якъ тума...

А чомъ! Та въ тебе жъ грошей бо катма!

А. Перейма.

Четыри поры году.

I.

Якъ съ тобою мы зустрілись
Вперше, раннѣю *Весною*,
Ты на мене задивлялась,
Якъ омливъ передъ тобою.

II.

Якъ съ тобою *Лѣтомъ* краснымъ
На смерканніи мы зіялися,
Цілувались, милувались,
И въ обіймахъ мы знілися.

III.

Якъ съ тобою мы зустрілись
Въ *Осень* пизню, у негоду,
Ты дивлялася у землю,
Я балакавъ про погоду.

IV.

Якъ съ тобою довелоя
Намъ *Зимю* поветричатися,
Ты пробігла мимо мене;
Я жъ и радъ бувъ не видатися!

М. П

Въ дѣбровѣ.

Гуде завывае зелена дѣброва,
Гилли затрищало, кориння скрыпыть;
А бура лютуе, неначе готова
Всю бѣдную землю у прахъ розорыть.

* * *

Синь-сонца закрыла густа чорна хмара
И сунеться гризно по небу вона;
Якъ люта звирюка, якъ божья кара,
Мовъ пекло несе намъ, страшна та сумна.

* * *

— „О, мыла! не бѣйся. Тебе я сховаю,
Тебе заспокою въ годину страшну,
Хоть будь сама пеклю отуть середъ гаю,
Все лихо видъ тебе я геть одверну.

* * *

Ходы жъ, не соромей; нема тутъ никого,
Тебе я до сердца своего притулю,
Твое биле дымчко прижму я до ёго,
Рожевиѣ губы зъ моими зилью.”

* * *

Мовъ поломыагъ блискавка лѣсъ освитыла,
Родався страшенный ударъ громовой:

Улучила въ дуба могучая сыла
И впасть коренастый, разбывся старый.

* * *

— „Не бійсь, не жахайся, моя ты кохана!
Открый свои очи ты очиямъ моимъ;
Кризь очи глыбоки я въ серце загляну
И страхъ той розвию я въ серця твоимъ.“

И зновь заблещало, и вшьять загремяю;
Доць ливнемъ полывся, сиче, та й сиче;
Дже витерь холодный, кругомъ заревало
И льеться: мовъ море изъ моря тече.

— „Тиснишь прагорныся! Гарачимъ ко-
ханнамъ
Въ тоби разигрю я кровь молоду;
Твои били руки нагрю дыханнямъ,
Малесеньки нижки я въ шапку вкладу.“

— „Глянь: дощикъ стыхае и сонечко гріе;
Пташки щебетаннямъ наповнылы гай;
Ажъ гай молоде, цвите, зеленіе...
Мини тилько жалко: скнычывся мій рай...“

П. Рымцькый.

Корніева пригода.

Прологъ.

Кось литомъ у праздничный день сидела жинка у хати коло виена, та й нибы журчалась. Увійшовъ у хату й чоловікъ, глянувъ на неї, та й пыта:

— Чого ты, Одірко, така смутна?

— Дивлюсь, чоловіче, якъ люди, посидавши у пари зъ жинками на возы, йдуть на ярмарокъ. Боже, якъ-то хороше! Дивлюсь! И мы бъ съ тобою поїхали, та... Кобыла есть, а воза нема: йхаты нина-чому.

— Що жъ ты робытymesь?!... Було и въ насъ хазяйство... Такъ шо жъ, коли Богъ давъ ту пожежу: згоривъ двіръ и худоба погорѣла: пыгане коней покрала, тилько й худобы зосталось, шо стара кобыла... Спасыби Богу, шо хотъ хату якъ небудь збудовали, не въ сусідахъ живемо; а въ свой хати. Якъ Богъ дасть розживемоь, та купемо воза, то й мы будемо йздыты такъ, якъ и люди.

— Коли-то се буде? Може мы до того постаріємоь, то и йхаты не захочемо... А отъ: якъ бы ты сивъ на кобылу верхи, та поїхавъ на ярмарокъ, та продавъ сю кобылу, а собі купывъ бы хотъ гыршу та дешевну, а на останни гроши купывъ бы вязъ, то й мы бъ йздыли такъ, якъ люди.

— Такъ шо жь! Чи пойхаты, то й пойхаты.

Сивъ Корній на свою кобылу и пойхавъ на армарокъ. Прийхавъ, водывъ, водывъ кобылу по армарку, такъ никто й не пытае. Обрыдло ёму зъ нею водываться, отъ винь прийшовъ до чоловіка, шо продае возы, сивъ на оглобли, кобылу дёржыть за поводь, а самъ мовчыть, повисывни голоу. Подывався на ёго той чоловік, та й пытае: а чь ты?

— Чого ты, каже, такъ сумуешь?

— Та отакъ й такъ мое дило, каже Корній и розказавъ, якъ и зачымъ послали ёго жинка на армарокъ и шо никто зъ ёго кобыды не купуе. Подывався той чоловікъ на ёго шпану та й каже: „Знаешъ шо, чоловіче! Я тебе вызволю: бери зъ мене визъ, якый хочешъ, а жини давай кобылу. Визъ, якъ бачишь, добрый и доросый, за дви твои кобыды стоет; дома зъ свойи слободи продашы комушь, коли захочешъ, то ничого воза и личу кобылу купышь“. Подумавъ нашъ Корній, подумавъ, та й проминавъ кобылу на воза и пшоны шукаты своихъ людей, щобъ хто небудь узався доветы ёго зъ возомъ до ихъ села. Ходывъ, ходывъ по армарку, такъ уже вси ихъ селяне пойхали додому. Прийшовъ винь до того чоловіка, шо воза продавалъ, боли и той уже пойхавъ, а ёго визъ стоить.

— Шо жь ёго теперя изъ сьмъ воройъ робыты. Треба забудь запрагаться самому, та везты додому.

Узявъ винь того воза на оглобли и поводь. Але поки за село выивыъ, што разивъ изъ-пять отдыхавъ, бо визъ бувъ телько вперше казаный. Выивыъ за село, та такъ зъ ночи выивыся, шо заде

дали не хватяе силы везты. Ставь винъ коло воза та й думай!

— Що жь ёго мнѣ теперь робыты изъ оцмуть возомъ?... Коли се трохи згодомъ веде чоловікъ козу; дійшовъ до Корніа, та й пыта:

— Що ты, чоловіче, шкану пасешъ, чи що?

— Де тобі шкану?!...

Та й почавъ розказуваты усе, якъ ёго дялю пробылось. Слухавъ той чоловічъ, *слухавъ; а дали й каже:

— Не довезешъ ты, чоловіче, сёго воза додому. Коли хочешъ, давай поминиймось; а тобі козу дамъ, а ты мнѣ воза. Коза дійна, багато молока даватиме и тебе, и всю твою семью годуватиме. А воза ты на собі не допрешъ. Мнѣ тутъ не далеко и зъ горы: онде за ляскомъ и хутиръ видко, и легко ёго докочу зъ горы додому, а ты не допрешъ.

Подумавъ Корній, помиркувавъ...

— Чи мнѣяться, каже, то й поминиймось.

Отдавъ воза, а козу взявъ и повивъ. Коза спершу и вилла якъ треба; вилла, вилла, а дали давай омынаться. Винъ підганяты, а вона набикъ. Стане винъ тагты їа, зачепивши поясомъ за роги, а вона всёма чотырма ногами упреться и ни зъ місця. Винъ уже и такъ и сакъ, не йде бисова коза. Ставъ коло неа Корній, анявъ шапку, обтеръ нить на лоби, та й дума:

— Оце й мнѣ такъ, якъ тому Антонови у пѣсни:

Антонъ козу веде,

Чортова коза не йде!...

Амхо та й годя! Що мнѣ на-свити зъ нею робы-

ты!... Коны гулькы!... иде чоловікъ вазустрічь, несе пивня та й пытає:

— Чого ты съ козою мордуешся?

Корній розказавъ и ёму свою прыгоду, а той выслухавъ, та й каже:

— Не доведешъ ты ія додому. Вона дівольска скотыня якъ не схоче, то ничого не вкопшъ. Та я цю козу знаю, вона зъ нашего хутора; въ неи дома есть маленьки козѣвята, то вона дали не иде; тутъ тебе зъ нею и вовки ничью зъидать.

— Що жъ минн робыты?

— А цю робыты... Возьмы въ мене пивня, а минн дай козу. Вона, кажу жъ тобі, зъ нашего хутора, то додому пиде.

Почухавъ Корній потылицю, та й каже:

— А вже жъ бильшъ ничого робыты; давай пивня, а козу бери.

Повинъ той козу, а Корній пивня повнесь. Далеко вже одійшовъ; пидтомывсел и сивъ спочыты. Вытягъ зъ-за халыви рижокъ, нахилывся до пивня, та й каже:

— Давай-лышень хоть табаки понюхаемъ, щобъ дома не журылись. А пивень якъ дѣбоне ёго въ лобъ носомъ, такъ винъ ёго такъ видъ себе й шпурнуть. А въ пивня крыла бѣлы звязаны, а ногы ни. Зпався пивень на ногы и побигъ. Покры Корній очулався, та облаштувався, а пивень уже гень-гень... Кынувся Корній за нимъ бигты, такъ де тобі!... Бигъ, бигъ, ажъ духъ ёму захонило, та шкода! Скоро пивень и зъ очей зныкъ. Не догнавши пивня, Корній сивъ, ще отдыхнувъ, а дали и пивновъ

себи помялу, бо за день-таки добре стомився то зь возомъ, то съ козою, а тутъ уже й вечеръ наставъ. Иде Корній сумуючи: пройшовъ чинало; дивитися: чумаки пороспругавши пасуть воливъ и кашу варять. Підійшовъ винъ до ихъ, поздоровкався та й пита:

— Чи не бачили вы, чи не бигъ тутъ пивень!

— Бачили, кажуть, бигъ.

— Де жъ винъ?

— Онъ де, кажуть: у кашни варяться.

— На що жъ вы заризали? То мій пивень.

— А хто ёго знавъ, чи винъ твій, чи чий!? А мы дивенось: ходе по дорози, хазина нема; такъ мы ёго піймали, заризали та й у кашу. Сидай та повечерай, колы хочешъ.

— Гяг!... Якъ же се такъ! Пивень мій, а вы вси йвстимете ёго даромъ. Вы дайте мнии що небудь за те, що момъ пивнемъ будете вечераты.

— Що жъ тобі дати? Дамо тобі хлѣба, а рѣшта пополамъ: нашъ кулинь, а твій пивень.

— Нѣ, каже: вы дайте мнии хоть що небудь грошей.

— Та вѣ насъ, каже одинъ чумакъ, грошей те-перь нема, усѣ вѣ Крыму за силъ поплатыли. Осъ сама порожня калытка. Колы хочешъ, порожню калытку бери.

— Давай.

Ушиъ Корній калытку и посадалы вечераты. За вечерею старый чумакъ и ставъ пытаты Корнія видкѣля винъ, де бувъ и куды йде. Розказавъ ему Корній усе по-ряду: якъ жинка посмала ёго на

ярмарокъ, щобъ продавъ кобылу, якъ винъ проминавъ кобылу на воза, а дали воза проминавъ на козу, козу на пивня, а теперь зостався тилько съ порожиною калыткою. Довго слушавъ старый чумакъ, а дали й каже: „Що жъ! Якъ врыдеешь ты додому, що тоби видъ жинки буде!“ — „Ничого, каже Корній, не буде“. — Навраць, каже чумакъ: жинка на тоби, мабудь, усю чаплию побье та й чупрыни тежь достанеться“. — „Ни! каже Корній: у мене така жинка, що не тильки не бытyme, а й лаяты не буде“. — „Не може того быты, каже чумакъ, щобъ була така жинка де небудь, щобъ отакъ чоловікъ доминався, якъ ты и щобъ вона ёго не тилько не была, а й не лаяла“. Стали спорыты. А чумакъ и и каже: „давай заложилося: якъ тебе жинка не бытyme и не лаятyme, то я тоби отдамъ оцей визъ икъ силью и цю паровицю волывъ; а якъ бытyme, або хотъ лаятyme, то ты повинень будешь служити въ мене дурно два годы роботныкомъ. Согласенъ ты на се!“ — „А чому жъ, каже Корній — согласенъ!“ Съ тымъ и волягали спаты. На другой день чумакы дуже рано рушылы зъ мѣста и Корній зъ ними. Дойхалы до перевозу; постановылись на поронь. Зачалы пореницкы одбираты за перевизъ гроши; дійшлось и до Корнія. — „Нема въ мене ни копійки“, каже Корній. — „Такъ якого жъ ты чорта на поронь забрався! Хибя мы дурно труждаемось? та й свизьь тратымо. Геть соби къ бисовому батькови: даромъ тебе не повеземо, хочъ тыжденъ смды на тымъ боцѣ“. Скилько ни прохавъ ихъ Корній, такъ гонять съ порона та й годѣ! — „Такъ нате

в'яць, каже Корній, калытку, бо нема в' мене більш'є
ничого*. — „Ну давай, кажуть, хочь калытку“. И
отдавъ Корній калытку.

Подывывсь на еє старый чумаць, усмихнувся, та
й каже: — „Отъ теперь уже зовенъ справивсь! Якъ
тамъ кажуть: мовь вочерга зъ горшками... Ой, буде
в' тебе и пыка, и сына быта...“ А Корній мов-
чать, тилько насунывсь.

Добихали до села, попускали волывь пастысь.
— „Ну, каже старый чумаць: теперь ходивъ, чоло-
виче, до тебе, подывывсь, що буде!“ Дйшли до
хаты, увйшли вь сны; чумаць и каже: — „Иды жъ
ты вь хату, а я задвирьма буду слухаты, що тоби
жынка казатыме“. Увйшовъ Корній у хату, та до
жынки: — „Здорова була, Одарко!“ — „Здоровъ, чоло-
виче! видказала вона и веселенько пыта: Де се ты
такъ довго забаривсь?“ — „Та на ярмарку жъ“, каже
Корній. — „А що жъ! Продавъ кобылу!“ — „Ни! Не
продавъ. Водывсь, водывсь зъ нею по ярмарку,
такъ нихто не хоче купуваты; подывлятьсь, що
стара, та худа и йдутъ далв. Такъ я згониывсь
съ чоловікомъ, що продававъ возы, та й проинивъ
ин на вока*. — „Отъ же й гараздъ, що проинивъ,
каже Одарка. Що съ тией кобылы! Стоить та ще
й годуваты ин треба, а визъ столтыме, поки ро-
живемось та купемо коня. Тоди визъ готовый буде.
А дежъ твій визъ!“ — „Але... Поинивывсь ото, я
нишомъ шукаты своихъ сельчанъ, щобъ хто-вобудъ
допрывадывъ мени вока додому, такъ уже вси наши
люды порозъвиздылись. Поки я ходивъ, та шукавъ,
прывшовъ до того чоловіка, що шевану проинивъ.

колы вже й винь поймав додому; а мій визь сто-
ить. Отъ я думавъ-думавъ: що минн робыты?... У же жь
бильшъ ничого: возьму за оглобли, та повезу на
собн. Ну, отъ-то и повизь. Але поки за село вы-
визь, то такъ упривъ, що всего хотъ выкруты. Про-
визь дали и такъ утомывся, що нема вже мочи й
дыхаты. Ставъ я та й думаю: що мой бидній го-
лови теверь робыты! Колы чоловікъ веде назу-
стричь козу. Пидійшовъ до мене та й пита: „Що
се ты! Шкапу пасешъ, чи шо?“ — „Та ни, кажу, въ
мене шкапы нема“. — „Аде жь вона!“ — „Та такъ и
такъ, кажу“. И розказавъ ему усе дило, якъ було.
А винь и каже: „Що ты, учаливъ, чи шо! Щобъ
самотужки верстовъ за двадцать та на собн тягты
воза!“ — „Що жь, кажу, робыты!“ — „А що тобі,
каже, робыты... Ось щос давай, колы хочешъ, по-
минаемось: я тобі дамъ козу, а ты минн давай визь.
Минн додому близько и зъ горы, то я ёго легко
докотв; а тобі коза молока даватиме, бо вона дѣн-
на и всю твою сивью годуватиме, якъ корова“.
Подумавъ я, подумавъ... Та чи давай, кажу, то й
давай!“ Такъ я и проминавъ визь на козу“. — „Та
й добре що проминавъ. А то ще не дай Боже!
пидвередывся бь, та захворавъ... А дежъ твоя ко-
за!“ — „Де моя коза?! Гмъ!... Отъ-то якъ поминя-
лась мы, такъ той чоловікъ узавъ воза, та легенько
зъ горы и покатывъ ёго додому. А я залыгавши
тонсомъ козу, повизь по дорози. Вона верстовъ
зо-двн, або й зо-трыншла гараздъ; а дали давай
опынатся, та пручатся, И ин тягты, а вона упреть-
ся всѣма чотырьма носами, та й ни зъ мисца. И

тигты, а вона опынається: я вже и зваду їи подганяв, такъ ничего не вдію. Мучывся, мучывся утомывся такъ, що ни рукъ, ни нигъ не чувъ. Коли дывлюсь, иде чоловікъ и несе пивня. Дойшовъ до мене, та й пита: „Чого се ты, каже, съ козою мордуешься?“ — „Та таке и таке, кажу, дялю“. Отъ винъ и каже: „Не доведешъ ты їи, чоловіче, додому: я їи знаю чїи вона, въ ней зосталась дома мали козенята и теперъ вона вояхтыла, що ты їи ведешъ не туды, такъ вона дали и не иде. Ничого ты зъ нею не подіешъ. Тутъ тебе зъ нею ничью и повки заидать“. — „Що жъ мни, кажу, робыты?“ — „Уже жъ, каже, бильшъ ничого: давай поминиймось: на тобі пивня, а ты мни давай козу: вона зъ нашего хутора, то до-дому иде“. — „Та чи давай, кажу, то й давай! Хвѣба жъ мни отутъ у доли пронадааты!! Я, кажу, ще одъ ранку ничого и не шъ“. Узавъ, та й поминався. — „Отъ же й гараздъ! каже зинка, що поминався. На бѣса та кози! Воно таке идо-дово шкодыве, що все понывечытъ на вгороди; а пивныкъ буде по хати ходыты, та спываты; та рывншъ тебе й мене будытене. А якъ мы рано будемо вставаты, та прыязно робыты, то всѣго, чего намъ треба, назаробывемо. А де жъ твій пивень!“ — „Эге... Ото казвыи пивня, а пивновъ собі помылу; але вже итумывся в сивъ одпочыты, та хотывъ табаки понюхаты. Нахывльсь я до пивня, та й кажу: давай-лышевъ хочъ табаки понюхаемъ, щобъ дома не журыльсь. А винъ гимонавъ якъ дребнеть мене зъ лобъ, такъ мни й свитъ замкытрывся... Не знаю якъ я ёго и выпустывъ. А нъ

его крыла были звязаны, а ноги ни; такъ винъ и побигъ. Поки я очумався, та схопився за нымъ бигты, а винъ уже гень-гень!... Я за нымъ, а винъ уткаты: я бижу, а винъ ще швидче, дали й овси зыкъ зъ очей. Тоди вже я пиповъ собі повагомъ, а пивень уткъ. Пройшовши чимало, дывлюсь: на дорози стоять чумаки; воны пороспругани, пасуться; а воны кашу варять. Пидійшовъ я до ихъ, поздоровкався та й питаю: „Чи не бачили пивня?“ — „Бачили, кажуть“. — „Що жъ вы, кажу, піймали ёго!“ — „Піймали“. — „Де жъ винъ?“ — „А онъ, кажуть, у казанку варыться въ кашни“. — „Нащо жъ вы, кажу, ёго заризали? То мій пивень“. — „А хто его, кажуть, знавъ, чи винъ твій, чи чий?... Мы бачымо: ходе пивень коло возивъ, а никого не видно: такъ мы ёго заризали, та й у казанокъ“. — „Що жъ теперь будежо робыты?“ — „А шо жъ робыты!!... Сидай, та повечеряешъ зъ нами своего пивня“. — „Та якъ же, кажу, такъ! Мого пивня вы вси будете йсты! Мниа жъ убытокъ буде; дайте мниа за се шо небудь“. — „Що жъ тобі дзты!“ каже старый чумакъ. — „Грошей, кажу, шо небудь дайте“. — „Та въ насъ, каже, грошей теперь нема; уся въ Краму за сивъ повлатыты; ось, каже, я калытка порожня. Хиба, каже, коли хочешъ, калытку возьмы“. Такъ я и взявъ. — Ну, спасибо жъ Богови, шо той нависный пивень не попалъ тобі своимъ носомъ у воко, а то, Боже, борони! окаличытъ бы на вику. Та й тому чумакови спасибо, шо хоть калытку давъ. Шо съ того пивня, якъ нема курей! Винъ, бы у насъ и съ хаты вткъ. А калытка все-таки пригодыться:

чи який шажокъ колы заробимо, то й буде куды сховаты. А ну, яка калытка!“ — „Эге!... Переночувавъ я ото съ чумаками, узавъ калытку та й пишовъ. Прийшовъ на поронъ, почала поронщицы одбираты гроши за переправу, индйшли и до мене. „Давай!“ — „Нема, кажу, въ мене ни копйкы, братци!“ — „А якъ нема, кажуть, то вставай геть съ порона, мы дурно тебе перевозыты не будемо. Хоть два нидали сыды на тымъ боци“. Прохавъ-прохавъ ихъ, такъ ни!.. Геть съ порона, та й годи! „Що жъ, кажу, я вамъ дамъ? Хвѣя оцю калытку порожню!“ — „Ну, давай, кажуть, хоть и порожню“. Такъ я й отдавъ!“ — „Та цуръ їй, тій калытци! Нащо вона, колы грошей нема! Слава Богу Милосердному, що самъ живий та здоровый вернувся; та не застрявъ на тымъ боци ва два нидали... Сидай за стиль, може тобі йнсты дати!...“ Выслухавъ се все за дверима старый чумакъ, дали увійшовъ у хату, перекрестывся до бикныци, подывывся на Одарку та й каже: „А й суча ты молодыця!... Извила ты въ мене вѣзь соли и пару волинь зъ возомъ! Та дарма. Не жалкую... Бо сѣнай десятокъ живу на свити, а такою жинку, якъ ты, ше не бачывъ; та, якъ признаться по правди, то й не чувъ про такихъ жинокъ. А теперь бачу на свои очи и дякую Господу, що правивъ мене таку добру та розумну въ чоловіка жинку побачыты. Берить собі волинь и вѣзь изъ сѣлью, та розживайтєсь на здоровья, нехай вамъ Богъ помага на все добре! А въ мене ще е доволн худобы и гроши е, тилько роду нема никого“. И розказавъ тутъ Одарци, якъ винъ зъ їй чоловікомъ заложывся объ за-

кладъ... Потимъ и каже: „Якъ бы вы схотили и мене до себе прыняты, то я бачу по васъ и знаю, що въ васъ бы я при вашій добросты, та ласковосты спокійно вику бъ дожывъ“. — „Та будьте ласковы, добродію! озвалысь толи обое. Корній и Одарка: жывить у васъ, мы васъ будемо за ридного батька почитаты. А теверъ, каже Одарка: сидайте, та нумо разомъ обидаты; а то мій чоловікъ за вчора совсемъ захлявъ. Спасыбъ вамъ добродію, що вы за того пивна хочъ нагодували Корнія. Теверъ я васъ обохъ нагодуу. Сидайте!“

Такъ онъ якъ ще жинки на свѣтѣ бувають!...

Путыма, 1888 року.

В. О. Галаченко.

П и с н я.

Слухай, серце, щою пісню,
Въ ній тобі я розкажу,
Якъ я мучусь, якъ журюся,
Балить світомъ якъ нужу.

* * *

Не на щастя й не на радість
Мы съ тобою зайшлись,
Полубылись, покохались,
Та й розкаємось колись.

* * *

Бо стежки життєвскї наші
Ривно въ поле геть вишли
И не зйдуться ніколи,
Не спаруємося мы.

* * *

Не судилось намъ—укупци
Дни весели поживати
И не будемо мы съ тобою
Темныхъ нічокъ коротати.

* * *

Ты видь мене а видь тебе
Въ дальни мы будемъ жить,
Нарикаючи на долю
Млнты серцемъ и тужить.

* * *

Шкода, галочко козана,
Що я сердца не спынывъ,
Що тебе на наше горе
Я на вѣки полюбывъ...

Твє рдохлива.

До Г

Вбачу, серце, ты кохаєшъ;
Третяшъ уся ты, якъ удринъ...
Чому жъ у грудяхъ ты кохаєшъ
Любовъ святую и мовчишъ?

* * *

Неначе квитка на виконци
Росы свиченькой жада
И за проминнямъ теплымъ сонця
Зъ нудьги у хати пропада,

* * *

Такъ ты жадєшъ, зирко ранна,
Святичухъ молодыхъ очей,
Святого поломя кохання
И любыхъ серденьку ричей.

* * *

Та ба... Голубко, я не маю
Ни пышно прибраныхъ кимнатъ,
Ни люстры свитлой съ крыштаю,
Ни вынъ, ни ласощивъ, ни шать.

* * *

Малесеньку з маю хатку;
Доливка зъ глины, печъ, та вилъ,
Жыву я бидно, безъ достатку:
Соснови лавы, простый стиль.

* * *

Та намъ и мягко й тепло буде...
Твое я сердце звеселю,
Я видъ твою головку груди
Изъ щирякъ сердець видетелю.

* * *

Спиватыму щодня, щовочи
Тоби про щастя и любовь,
Въ твои дивытумуся очи,
Спочину.. И засниваю зновъ.

* * *

Та що жъ бо значить те зитхання!
Чого на віяхъ та слёза!
Хіба, скажи, не для коханя
Дали намъ серце небеса!

* * *

Чи ты ярмо боюся скинуть,
Котре на грихъ собі несешъ?
Чи жаль тобі ту розкинь кинуть,
Въ котрій ты змалечку живешъ?

* * *

Присылавши тебе скрутылы
И завязавы божый свить;
Зь весною зиму излучылы,
Съ палкымъ огнемъ холодный лить.

* * *

Послухайсь голосу любви,
На пересуды ты наплюй;
Полнь на волю, сьмынь оковы...
Не вькъ весна.. Порошкошуй!..

* * *

Та ба... Чогось нейму я вьры...
Не павъ я, простой чоловікъ...
Чужый тоби мій голосъ шарый,
Чужимъ и буде вить по-вькъ...

П. Билаловський.

Зъ Гейне.

А нуте-лынгъ любытсы!
А ну, зачнимо вшыть...
Любытсы, веселытсы—
И буде благодать.

* * *

Усека квитка гожа,
Чудовни вси квиткы:
Васылечки и Рожа,
Майоры й Нагидки—

* * *

Уси вы пидетуштыся,
До венхъ я прихылюсь;
А *Гезеда* хай злытсы...
Видъ вси одвернусь...

Ц. Билыловскый.

Сыла песни.

Якъ тилько людимъ Богъ пославъ,
На землю псню чаривницю,
То паче промишь скривъ засавъ
И разонъ освитавъ темныю.

* * *

У пснн чоловикъ найшовъ
Утиху видъ нудьги лыхон.
На працо веселишь пишовъ
Падъ спивы пснн голоснон.

* * *

Ванъ радисно прынявъ ии,
Якъ посланницю Богу зъ неба,
Надъи выливъ въ ній свои
И самъ повіривъ имъ якъ треба.

* * *

Уси бажанна потайни,
Що въ ёго душу ворунныи,
Паднявъ изъ сердца, зъ глыбини
И выспивавъ у пснн мълій.

* * *

И горе трудного жыття
Сумніи спивы розказали, —
Тоди то слёзы спочутта
И вси завекліи дознали...

Ва. Самійленко.

Пытання.

Що я таке! Скажіть мнѣ,
Щобъ знѣть я вшиты вѣ толкъ собі.
Для чого я живу на свитѣ!
И їмъ, и пью, спивать люблю;
То сумъ, то тымъ людей дурю...
Невже жъ усимъ такъ треба жити?
Часами я и правды хочу,
Але... Мовъ самъ себе морочу...

* * *

Чого воно твориться такъ?
Отвѣть мнѣ, хто тее знае;
Моя душа те знать бажае,
Тоди я зацвиту якъ макъ.
Безъ того жъ я бурьянъ-трава,
Я жалю венхъ якъ кропива...
И що за прокъ изъ мене люду!...
Невжежъ отакъ и помирать!
Невже пуття не дожидать?
Невже такимъ по никъ я буду!...

Тас рдох либъ.

Привѣтанья.

Носа. Ю. С. О.

Сладочки нигъ твоихъ я думкою цѣлую
За свѣтлый разумъ твой, правды, прамоту,
За чистую твою душевну красоту:
Всѣго жъ наибольшъ за те — тебе я такъ шаную,
Що бачу доброту и набожность въ Теби,
Съ покірствомъ Богови и божеській судьби—
И въ тебе все воно такъ просто, безъ прикрасть...
Чого уже теперь такъ рѣдкоство у насъ.

Вл. Александровъ.

Жытейскы́й досвидъ.

Въ свѣти такъ усе буває:
Якъ задзвенѣть, такъ и лунае.
Чого насіявъ, те й пожнешъ;
Чого надбавъ, те й поживешъ.

Яке въ земли бува коринна,
Таке въ рослины и насинна;
Яка земля, така й бакша;
По очихъ знать, яка душа.

Якый пастухъ, така й скотына;
Якый отецъ, така й дытына;
Яка ступня, такый и слѣдъ;
Якый заводъ, такый и плѣдъ.

Якый садыгъ, така и бытва;
Якый молець, така й мольтва;
Якый купецъ, такый и крамъ;
Якый слуга, такый и панъ.

По ликарю бува и зилля;
Яке выно, таке й похмилля;
По кухарю бува й кулигы;
Якъ наварывъ, такъ самъ и зыжъ...

* * *

Яка вода, така и крыга!
Якый письмакъ, така и книга;
По розуму бува и снихъ,
А по робитникови й снихъ.

* * *

Шевця вже выдео й по халави;
Судю мы знаемъ во росправи...
А къ тому ще мовлявъ мудрець:
Якый почынь, такый кинець!...

Ц. Билиловський.

Элегія.

I.

Все переспивано, переговорено дуже докладно,
Все обмалевано такъ, якъ тильки можно було.
Генійвъ цѣла снѣжа прорекла до людей слово правды,
Щобъ научити усеихъ справжними буты людьми.

* * *

Слухали генійвъ люди, та тилько ушима не сердцемъ,
Мовъ не для нихъ и говорено правды святой слова:
Знай у клопотахъ мизерныхъ, та въ марныхъ сло-
вахъ красномовныхъ,
Всору не дывлючись, люди въ клопотахъ топылы
свій духъ:

Мовъ та тварюка, що глянуть не може николи на
небо,

Та у багни цѣлый вѣкъ рветься пыскомъ своимъ.

* * *

Що жъ?... Умирають вони и слова, и клопоты ихъ
зъ ними,

Багна нови настають, рвуться други тежъ тамъ...
Але надъ ними все ще тежъ саме высочее небо,
Чутно й слова тыхъ великихъ муживъ, що й по-
глибли давно...

II.

— „Якъ вы щаслывыми можете буты й веселыми
въ свитѣ,

Бачывши сколько кругъ васъ овецъ несчастныхъ людей? —
Такъ до щаслывыхъ говорить несчастни. А ти одри-
кають:

— „Право щаслывыми бутъ — мы видъ природы взяли!
Гляньте на Боже створинни: яку не однакову долю
Мае кажиницький звиръ, дерево, тежъ и квіткы.
Той мае въ-волю шо всты, а другий видъ голоду
пухне...

Дерево инче цвите, друге на скели засхло...
Такъ тежъ и квіткы цвите, якъ други кругъ-вен
завылы. —

Такъ чи вынна жъ вона въ смерти другихъ квіткы? —
Правда щаслыви!... Въ природы и доля, й недолы
зминылись;

Люды жъ въ природы усій — только частына одна...
Такъ пам'ятайте вы те, шо природа глуха, безсер-
дечна;

Чыстѣн жъ души людськы жыты для другихъ хотять:
Той тильки, хто для несчастныхъ зробить сколько
мигъ и не менше,

Хай весельється якъ зна, хай и танцюе й спива.

III.

Скільки минуло вже часу, видколы пытаються люды,
Нащо створывся нашъ свитъ, нащо и мы живемо!
Якъ и видъ-чого все стало! Буды наостанку мы
дійдемъ, —

Розумъ ни одынъ людський ще не скажыть вамъ того.

Знання багато... багато за стільки викнів ми прид-
бали.

Тільки не знаємь того, що намь потрібно найбільше.

Боже! Невже чоловік працював ціли тисячи
років

Тільки на те, щобъ сказати, що вінъ нічого не знає!..

Вл. Самійленко.

Таємна журба.

(Зъ Гейне).

Надъ двома гробами льна зеленіе,
Соловей рыдає, буйный витьєръ віє...

* * *

Двойко закоханыхъ, у журби таємній,
Обнялись и силы на трави зеленій.

* * *

Соловейко тѣшка, буйный витьєръ віє,
Ихъ розмова тихне, тихне и ниміє.

* * *

И вони не знають, що такеє значє,
Видъ чого зъ нихъ кажне гирко, гирко плачє...

Вл. Александровъ.

Д у м а.

Витерь, хмары и мисаць.

Чорна хмара хмару гове,
Грыма гримъ и гуркотыть;
Дошыкъ падае изъ неба
Зъ стрыхъ потроху капотыть.
Витерь губы роспуекае,
Чорна хмары розганяе,
Не дае дощевя йты,
Каже хмарамъ геть плавты.

* * *

Хмара хмару пидмывае,
Позывъ сонцю подяе,
Сонце жъ мабудь спочывае,
Во щось довго не ветае.
Мисаць ничью заправляе,
Навкругы все озырае;
Де шо робыться и якъ, —
Все ванъ баче неборакъ.

* * *

Ось винъ пышно выступае
И по небови иде;
Зъ вятромъ сварку пидіймае
И таку зъ нымъ ричъ веде:
— Що ты губы роспукаешъ?
На що хмары розганяешъ?
Бачъ зоря онъ занялась,
Такъ тобі вже дути часъ!

* * *

Казна що ты вытворяешъ;
Ты кругомъ-лишень поглянь:
Все поникло, посухлае...
Годи дути, перестань!
Бачъ: земля онъ пыты хоче;
Хай-лишь дощъ їй помоче,
Хай їй винъ освизкыть,
Щобъ було їй легче жыть.

* * *

Мисаць сердыться на вятра,
Довора и дорика;
Витерь зъ дяку ауныныся
И додому утика.
Хмары по-небу блукають,
Суплють бровы, засувають;
Гримъ ударывъ, загремивъ,
Дощъ густенький зашумивъ.

* * *

Мсяць ще не влігся й спати,
А вже сонце в зійшло;
Піднялося надъ землею,
Заблещало й запекло.

Земля боки повертає,
Ихъ до сонця прыгринає
И здорова, и товста
Зъ нею пара йде густа.

* * *

Стало весело усюды,
Оживилася земля;
Набирається багатства
И людей нумъ надля.

Мы жъ за сю видь нею милость
Покажимо свою їй ширость:
Намъ дає вона усе,
Поклонимось їй за се!...

Маруся.

Зъ Гейне.

Газечекъ и степь зеленіе,
Птахъ высоко въ неби спива
И вѣтеръ теплесенькій віе,
Прыйшла вже зелена весна.

* * *

Видь пѣсни тѣи оживае
Замерлое сердце въ минѣ:
Давно оно плаче й спивае
Усе жалібній пѣсни.

* * *

Спивець мене лобо спытався:
„Чомъ плачь въ твоихъ думахъ та сумъ?“
—Такой уже я соби вдавса,
Що инчыхъ не знаю я думъ.

* * *

Спиваю си думы й журюся,
Бо тажко и важко мині!...
Вже, пташку, твой и бабуся
Чувала си думы мой...

Ц. Билыловський.

Моя пiснiя.

Я пiснiю спiваю
Про квити, про гай;
Бо серденько просе:
Косаче, спiвай!

Я пiснiю спiваю
Про вирну любовь,—
Спiваю, бо грае
У жылахъ ще кровь.

Про перси дивочи,
Про жызь, красоту,
Про карiя очи
Про душу свiту.

Сю пiснiю спiваю
Вь-ночи и у-день...
Тобя, моя любя,
Са пiсна пiсенъ...

Ц. Былыловскiй.

Вечерня пѣсня.

Вечеръ тихій, вечеръ лѣсной,
Солнце гасне, дотлива:
Раздается на лѣвади
Дзинько пѣсня гуртова.

* * *

Избрались дѣвчата:
Мовь въ вивокъ кваткы сплелысь
И пѣсни ихъ голосни
Любо, гарно поллысь.

* * *

Мажь всяма одну дѣвчыну
Чую я и признаю:
Краще всехъ вона спивае, —
Мовь та пташечка въ гаво.

* * *

Про бохання, розставання
Пѣсню дивонька спива:
То заведе въ повный голосъ,
То стыха, мовь омлива.

* * *

То неначе-бъ то заплаче:
Срибный голосъ затрептыть;
То застогне, то зашепче,
Мовъ десь листи шелестыть.

* * *

Чомъ же пташко-щебетушко,
Якъ зо мною ты слынишь,
Спустишишь оченьки додолу,
Не спиваешъ, все мовчышишь.

* * *

Не промовышишь ни словечка
И не зглянешъ, не зырнешъ...
А замовлю я до тебе,
Мовъ не чуешъ, геть идешъ.

* * *

Хто жъ у тебе той щасливый?
Хто порадовька твою?
И щасливый; и вродливый...
Чомъ же винъ то, а не я!...

* * *

Зъ ныкъ весела ты й щаслива;
Зъ ныкъ у тебе смыхъ и спивъ.
Якъ зо мною жъ, — ты не слова:
Мовъ твій голосъ занимивъ.

* * *

Тыль я каженъ божый вечеръ,
Якъ зачую ти пѣсни,
Сяду ѣ слушаю адалека
И гараздъ тоди мни.

Такъ сыжу я цилый вечеръ,
Такъ сыжу и цилу ничь;
Все мовь твѣй я голосъ чую
И твою солодку ричь...

И. Билыловскый.

ЗАВИТЬ.

(Посл. моему сынови В.)

Ты добре, сынку, проживешь,
Якъ знатимешь, куды идешь
И якъ зъуміешь тамъ, де ставъ,
Стояты такъ, щобъ не упавъ.

* * *

Ты добре, сынку, проживешь,
Якъ геть гордыню проженешь;
Але й житейську пройдешь путь
Ты такъ, щобъ прихвостнемъ не быть.

* * *

Ты добре, сынку, проживешь,
Якъ не гаянъ собі набьешь,
А вси куткы своихъ грудей
Набьешь любовью до людей.

* * *

Ты добре, сынку, проживешь,
Якъ сироти слёзу утреешь;
Слабыхъ, убогихъ—захыстишь,
Живымъ ихъ духомъ подкранишь.

* * *

Ты добре, сынку, проживешъ,
Якъ изъ неправдою порвешъ...
Зѣ добромъ въ души выходи у свить—
Се мій тоби сватый завітъ!—

Ц. Бямлосвський.

Я на зори встаю.

(Песня. Ва. Ст. Ал.—опу.)

Я на зори встаю, щобъ стриты золоте
Проминя сонця на червонимъ сходи—
И тепле, любе слево бго свате,
Що силу й жизнь дае усій природи.

Я рано устаю, щобъ бачыть, якъ трава
Бува тоди росыцею покрыва,
Росыцею, що землю щедро напува
Якъ та крынычка въ холодочку скрива.

—Щобъ бачыть, якъ и по вывахъ, и по садкахъ
Зъ гудиннямъ бджилка всюды сновывае
И пыльно, прыжно на запаханныхъ квіткахъ
По крапли свій солодкий медъ збирае.

—Щобъ бачыть, якъ троянда пышна на зори
Рум'янини вуста любо розкрывае
И пахощи свои зъ садочка на гори
На весь кутокъ роскишно розливае.

И рано устаю, щобъ слухать, любый сивь,
Що, мовъ те чысте срибло, зъ неба льеться.
Сивь жайворонка, шо... въ блакытти прикыпашъ
И крыльцями триноче тамъ и бьеться,

* * *

— Щобъ слухать, якъ гуртомъ у поле косари
Йдучы, песни косарьскыи сивають.
И якъ десь чабаны раненько на зори
У сопилкы сумненько выгравають.

* * *

И бачу я тоди, якъ все живе встает
И на води, и въ поли, и у гаи
И жыць нова, кыпльчэ встает:
Писни, и дзвинь, и гоминь—ажъ лунае.

* * *

Тоди такъ любо й солодко мени...
И видкы сыла та свята беретъся!!...
Пыщу, сиваю думы и писни,
Ажъ серденько то плаче, то сміеться.

* * *

И жаль того, котрый, якъ вся встаетъ земли,
Сивъ день цилісненькый, въ своинь палаци,
А ничъ настане,—бенкетуе та гуля;
Не зна природы, ни святой праці...

Ц. Бмалловскый.

Остання пiсня.

Ой, де той вiкть, мiй вiкть шпeслывий,
Веселый, лeсний, молодий?
Вiкть молодий и не журливий,
Правдивий, чесний и святий!

Де вiкть надiямь багатий,
Як зироньками небеса?
Безвинний, чистий, благодатний,
Як ранна божая роса?

Де время радистне, коштовне,—
Химерь солодкихъ и писень?
Колысь було усмиь тымъ поине,
Гаряче серце день у день.

Гай-гай!.. Усе те проминуло,
Прочався стрилкою той часъ;
У другихъ серденько заснуло,
И въ серденьку огонь погасъ.

Усе мнѣ теперь байдуже,
Усе, видь чего я колысь
Було радивъ я сердцемъ дуже
И плакать такъ, и такъ журывсь...

* * *

И мѣсяць лѣсный середь ночи,
И соловейковы песни,
Дявоче сердце, карѣ очи,—
Усе те байдуже мнѣ.

* * *

Для любыхъ радощинъ на свѣти
Вже душу я уснивь замкнуть.
Ой, де вы дѣта, любѣ кветы!
Вже васъ николи не вернутъ.

* * *

Ище жъ я не налюбывався
На васъ; натѣшывъсь не уснивь.
Ище жъ бо я й не наспивався,
А вже замовкъ и заняивъ.

* * *

Ростане снитъ, усе просветься
На божиу свѣти по весни...
Моя жъ душа не стрепенеться,
Не бачать веснонькы мнѣ...

* * *

Тому жъ тебе й просю я дуже,
Хай знаю ласку я твою!
Сховай на пам'ять, мій ты друже!
Останню пісню сю мою. .

ПІСНЯ 49 *П. Вилыловський.*

Пташка въ клетци.

не въ холи жыла,
Не въ хоромахъ роскишныхъ;
Я въ гаю изросла
Промижъ вербочокъ пышныхъ.

Гай мене мій витавъ,
Що ажъ серденько млило;
А витрець колыхавъ,
Испе сонечко грело.

Я выводила свирь
Зелененькому гаю
И мни вниъ шумивъ,
Що гарадь я сиваю.

Дни мои весны
Пролитали въ спокон,
Та й минулись вони
Видь пригодоньки заси.

Тыха писня моя,
Що по гаю лувала,
Що своимъ диткамъ я
День и ничъ затывала,

Не полне вже зновъ
До моихъ любыхъ дитокъ

И моя вже любовь
Не пригріє сиритокь.

Та ихъ певно й нема
Вже на божему свити;
Або тая жъ тюрма
Запопала ихъ въ сити.

Защо жъ лихо нудне
Гонять пташку сиритку?
Защо бидну мене
Люды кинули въ клітку?

И невже ихъ не жалъ,
Що вужусь я въ неволи?
Що небогу печаль
Облагла въ тяжкій доли...

И въ півсняхъ тутъ моихъ
Вже не радість пыльнує;
Въ перелывахъ дрібнихъ
Лютє горе сугує.

Ой, не тиштеє слізьми,
Та пустить сиротину
Вы на волю съ тюрмы;
Зновъ у гай я пошну.

Тамъ знайду свій кутокъ
Затишний та любенький
Мижъ расвенькихъ гілокъ
На верби зелененькій.

И співати почну
Не про горе й недолю,
А про щастя й весну
Та про любовь волю.

Вамъ же, люди, за те
Щиро дякувать буду;
Поки вихъ мій цвите,
Поки й жыты я буду....

Шамрагов.

Сварка.

Мы зъ нею вчера посварились;
Втекла розсердившись вона.
Я ждавъ ии и ждавъ даремно,
Тяглася довго ничь безъ сна.

* * *

Я сподивався слизь, докорить
И ждавъ насупленихъ и бривъ
И выину голову покирно
Заздалегидь уже схвильвъ.

* * *

Але сѣгодня въ хату вбигла
Упьять весела й ченурна
И съ подилункомъ, сміючыся,
На шыю кинулася вона.

* * *

И любо горнучысь до мене,
Прошепотила: мый мій!...
А очи ясно и лукаво
Зорили зъ—пиль шовковихъ бривъ...

В. Чайченко.

Д о п т а ш о к ъ.

(Посл. Ю. в. Л. 9-мъ.)

Опустивъ нашъ кутокъ
И вышневый садокъ,
Якъ у вырїй пташки полетѣли;
Сыдымо мы сумни,
Мовчимо или дни,
Нась не певни думкы одолѣли;
У якїй стороны
На чужїй чужини
Наши любя та гарни выстають?
Чи щасливо жыуть?
Чи ихъ люблять, якъ тутъ?
Чи про насъ вони тамъ спомынають?
А якъ мы жъ то про ихъ
Любыхъ, гарнихъ своихъ,
Такъ почты каженъ день розмовляемъ
И тоди инчий разъ
На сумный тихый гласъ
Пидъ бандурку собі й заспываемъ.
Заспываемъ, та вѣять
Починаемъ мовчать,
Наче ждемъ мы яковсь хворобы,
Хоть хворобы й нема!...
Але все намъ дарма—
И не знаемо щобъ намъ було до-вподобы!...

Ой, вертайтесь скорше!
Ажь агадать веселишь,
Якъ бы любо мы вась зустрічали;
Мы бь пробрали въ садку
И по цалимь кутку
Ажь васыльками бь скрызь обитали.....

Вл. Александрова.

К о л я д к а.

Песня. с. Пр.-В.-па.

нашого панотця

Золотія воритця...

Ой, дай, Боже!

Святий вечеря!

Золотія воритця,

Вына повни барыльця.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Вына повни барыльця...

Въ него нова свитлыця.

Ой, дай, Боже! и т. д.

А въ свитлыци у новій

Стоять столы тесови.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Стоять столы тесови

Не соснови, дубови.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Килыжами покрити,

Що не ткани, а штыи.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Гаптовани шовками,

Та вставлени кубками...

Ой, дай, Боже! и т. д.

Уставлени кубками,

Та срабными чарками.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Треба выва наливаты.

Треба свативъ дожыдаты.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Якъ найдуть же сваты,

То ты, матинко, гляды...

Ой, дай, Боже! и т. д.

Де соби невестку браты,

Та й дочку куды даваты?

Ой, дай, Боже! и т. д.

Свою ридную дытну,

Що кохану Катерину.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Вона жъ въ тебе изросла,

Мовъ та квіточка расна.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Кохай, матинко, кохай!

Та затечка выбирай.

Ой, дай, Боже! и т. д.

Та славного съ похвалою,

Та съ повною калытою!...

Ой, дай, Боже! и т. д.

Ой, дай, Боже! На все гоже

Госпидь милый вамъ поможе!

Ой, дай, Боже! и т. д.

И колядку сю кичаю,

Вась съ празныкомъ поздоровляю.

Ой, дай, Боже!

Святый вечерь...

Маруся.

Писня про Гарбуза.

Рославский Эпосъ по народной темѣ.

Однѣ *Гарбуза*¹ по вгороду,

Пытаючы своего роду:

— „Ой чи жывы, чи здоровы

Вси родычи гарбузовы?“

Обизвалась жовта *Дыня*.²

Гарбузова господиня:

— „Де ты въ биса волочылся?

Видь симь совсемь отбылся,

Житы вкупи не схотивъ,

Мало вилъ мій не завилъ.

Видчепься жъ, не горныся,

Та й на себе подывыся:

Бать, онъ-якъ увесь обдудея...

Десь хворобы роздобудея.

Станъ товстый, новъ тая бочка;

Ажъ порепалась сорочка;

Лыстя стало ажъ колюче

И огудыня товсточе.

Де ты въ гаспыда и рисъ!?

Видкы вилъ до насъ прилизъ!.

— „Годи, мамо, верещаты;
Треба правду розказаты“.
Обизвались *Осирочки*,²
Гарбузовы сыны й дочки.

— „Здрастуй, тату! Видны взявся?
Гей, пизенько ты прихався,
Бо вже стала пани Дыни
Кавунова госпожня.

Самъ ты выненъ, що вона
Покохала Кавуна“.

* * *

-- „Якъ? Чи то вы подурилы?
Якъ же дому вы глядили,
Що *Кавунъ*³ сюды забрався,
Та изъ Дынею спизнався!

Винъ совсемъ не зъ огороду,
Винъ бакшевныцького роду;
Винъ по бакшахъ все ныкае,
Тамъ и пары хай шукае.

Тамъ ёго и ридь, и плидь...
Геть видсиль ёго женить!

* * *

Бо якъ я клыкну *Крокоса*,⁴
То ёму втремо мы носы:
Буде довго памьятаты,
Не вгада, куды й твѣтаты.

Та й *Костыр*⁵ изъ *Бузыною*,⁶
Та и *Жостыр*⁷ съ *Крушиною*⁸

Гнаты намъ его поможуть,
Ще и у горбъ ему наложуть
Буханницъ та стусививъ
И пиль бокы кулакивъ.

А *Ризка*¹⁰ изъ *Дерезю*,¹¹
Та *Петривъ-Башингъ*¹² зъ *Лозю*,¹³
Якъ почнуть его шмагаты,
То до вику буде знаты,
Якъ лабунытысь до Дыни,
До чужой господыни.
Ачь, якъ близько примостывся,
Чи хибѣ жъ винь оженився?
— „Такъ же, Тату, воно такъ
И дружкоймъ буць самъ *Бурякъ*.“¹⁴

Пани *Рина*¹⁵ сванкувала,
За свитылку *Ханька*¹⁶ стала,
А чорнава *Чернушка*¹⁷ —
То була въ вѣсь старша дружка.
*Жеруха*¹⁸ жъ та *Комвалія*,¹⁹
Башка,²⁰ *Букомця*,²¹ *Шелія*,²²
Дрима,²³ *Жымалость*,²⁴ *Ожына*,²⁵
Та *Черемха*²⁶ и *Шиншина*,²⁷
*Зирочки*²⁸ та *Сохирки*²⁹ —
Гиртови булы дружки.

Про бояръ мы турбувались,
А воны й сами зибрались:
И *Дзиндзисеръ*²⁰ быть тамъ старшымъ,
*Кручений-Паньча*²¹ подстаршымъ.

Дали: *Хвоцъ*,²² *Лопухъ*,²³ *Росходникъ*,²⁴
Жабникъ,²⁵ *Шильникъ*,²⁶ *Подорожникъ*,²⁷
Цминь,²⁸ *Любистокъ*²⁹ чепуренький,
Та *Бараннокъ*³⁰ зелененький,
Та *Васылкы*³¹ /зайнани/
И *Козелчки*³² сманинн.

Намъ *Дудкы*³³ до танцивъ гралы,

*Шнычакы*³⁴ имъ помагали,

*Очеретъ*³⁵ дувъ у соньку

И брязчавъ *Рогизъ*³⁶ въ таралку.

Гралы Земьскои, Санджаркы,

И Вербункы, и Малжаркы,^{*)}

И Метельцы меткои.

Гралы й Дудочки шныдеои.

И Горляды, й Козака,

И гучного Гайдука.

Ажъ грядкы намъ дынувались,

Якъ до танцивъ мы добрались.

Танцовали жъ мы прегарно

И становили все попарно:

Повна *Рѣжа*³⁷ въ пари зъ *Макомъ*,³⁸

А *Петрушка*³⁹ съ *Постыриакомъ*.⁴⁰

*) Малжарка-Венгерка.

А Гвоздыки ²¹ зъ Нагидками, ²²

А Волошки ²³ зъ Будяками, ²⁴

А Смырина ²⁵ зъ Буркуномъ, ²⁶

А Кануста ²⁷ съ Туркуномъ, ²⁸

* * *

Яра Руна ²⁹ изъ Укрономъ, ³⁰

Нехворощи ³¹ съ Перекопомъ, ³²

Съ Чебрецель ³³ Холодна-Мяста ³⁴

Въ таяхъ приязно-заванта.

Изъ Кануныремъ ³⁵ Кресоля, ³⁶

Та зъ Горохомъ ³⁷ ще Косоля; ³⁸

Чорна Редька, ³⁹ шыра серцемъ,

Съ струковатымъ паномъ Перцемъ, ⁴⁰

А Цыбуля ⁴¹ съ Часныкомъ, ⁴²

Запорожськымъ Козакомъ.

* * *

Чыстотилъ ⁴³ изъ Чередю, ⁴⁴

Молочай ⁴⁵ изъ Лободою, ⁴⁶

А Калына ⁴⁷ съ Чорнобрыцель, ⁴⁸

Гордовытымъ уродливцемъ;

Брюква ⁴⁹ съ краснымъ Баклажаномъ, ⁵⁰

Молодымъ вельможнымъ паномъ;

А Дурманъ ⁵¹ изъ Гропывою, ⁵²

Удовыцею Жалкою, ⁵³)

Блекота ⁵⁴ съ Коровьякомъ, ⁵⁵

А Серпуха ⁵⁶ зъ Снылякомъ, ⁵⁷

* * *

*) Жалкою — огоро.

Съ *Пиріемъ*⁹⁷ пішла *Метлиця*,⁹⁸
Зъ *Золотоємъ*⁹⁹ *Челерыця*;¹⁰⁰
*Аирь*¹⁰¹ ставъ изъ *Осокою*,¹⁰²
Пхиувшы *Ряску*¹⁰³ геть рувою.

Журавля вела *Картохли*,¹⁰⁴
Та *Поричкы*¹⁰⁵ и *Коповли*,¹⁰⁶
Матерынка,¹⁰⁷ *Сочовиця*,¹⁰⁸
Турса,¹⁰⁹ *Яглиця*¹¹⁰ и *Щыриця*, —¹¹¹

Прехороши все жинкы,
Танцюрмети прыданкы.

Промикъ выхъ *Паслянка*¹¹² ускочывъ,
Шутковавъ и всякъ морочывъ;
И у боки фертомъ бравса,
И навприсядкы пускався.

Та Чеплавъ усе *Лылучку*,¹¹³
Клыканъ *Любку*¹¹⁴ и *Пахучку*;¹¹⁵
Та до его выхылясомъ,
Ванъ изъ ными выкрутасомъ;

Потимъ *Любку* въ губы цюкы!
Та въ подкивки цюкъ-цюкъ-цюкъ!...

Поляглы уси видъ смыху,
Всикъ зробыло то потыху,
А *Шворынгъ*¹¹⁶ на выхъ дывывся,
Та й собі въ танецъ пустывся.

*Грыцыкы*¹¹⁷ съ *Хриномъ*¹¹⁸ на вси боки
Выроблялы гарво скокы.

Та видь Хрину вси тикалы,
Бо кахикалы и Чхалы.

Пряданкы зъ, кинчаншы спивъ,
Вся гуртомъ кричали ивъ!...

* *

Цалу ничъ уси не спалы,
Танцовалы, та спивалы,
А музыки безъ устанку
Грады зъ ранку и до ранку.

Гарцовалы, сколько силы;
Перезву селомъ водылы;
Смихотворылы й *Олемькы*,¹⁰⁰
Бо булы соби пьяненькы.

А *Щосей*¹⁰¹ на венхъ гукавъ,
Щобъ и зъ нимъ хто поскакавъ

* *

Туть *Букмы*¹⁰² впередъ пропхався
И дуриты зъ нимъ прывався.
*Дрыкз*¹⁰³ вхопывъ соби *Сумыцю*,¹⁰⁴
А *Переступень*¹⁰⁵ *Мокрыцю*,¹⁰⁶

Жовтый *Солшыкы*¹⁰⁷ съ привычки
Не видходывъ видъ *Пшеничкы*;¹⁰⁸
*Хмыль*¹⁰⁹ зъ *Березкою*¹¹⁰ крутився,
Та надъ *Морскою*¹¹¹ глумывся,

Що вона соби сама,
Що и пары йв нема.

* *

По весили ще гуляли,
Та похмили выгнали;
Такъ и стала пани-Дыня
Кавунова госпожня.

А тоби вже, тату, годи!
Вже у насъ на огороди
Мисця бильшь тоби немає,
Бо Кавунъ его займає;

Ты жь иди, не огладайся
И ніколи не вертайся!

* * *

— Цуръ же вамъ, ридня проклята!
Щобъ вамъ свини й поросята!
Геть иду жь я зъ огороду
Іничого шукаты роду*.

Съ тымъ Гарбузъ соби й похався,
Зъ усима розродычався
И покынувъ паню Дыню,
Кавунову госпожню;

Тилько съ Хмелемъ побратався,
Лазить по тынахъ прынявся.

Вл. Александров.

Номенклатура растений *).

- 1) *Cucurbita Pepo*—Тыква. 2) *Cucurbita Melo-Dynia*. 3) *Cucumis Sativus*—Огурецъ. 4) *Cucurbita Citrullus*—Арбузь. 5) *Carthamus tinctor.*—Сафлоръ. 6) *Bromus Secalinus*—Житнякъ или Шул. 7) *Sambucus niger*—Бузина. 8) *Rhamnus catharticus*—Жостеръ или Барючина. 9) *Rhamnus frang.*—Крушина. 10) *Strathiotis aloides*—Ръзунъ. 11) *Cytisus hirsuta*—Чилига или Чижовникъ. 12) *Cicchorium Indibus*—дикий Цикорій или Пуговникъ. 13) *Salix cinerea*—Лознякъ, Лоза. 14) *Beta vulgaris*—Буракъ, Свекловица. 15) *Brassica napus*—Рѣпа. 16) *Cucurbita citrifolmis*—Ханька, Раполка. 17) *Nigella sativa*—Чернушка. 18) *Lepidium sativum*—Жеруха, Крессъ—Салатъ. 19) *Convallaria majalis*—Ландышъ. 20) *Tritolium repens*—Вѣдый клеверъ. 21) *Veronica officin.*—Вуквица. 22) *Salvia officin.*—Шалфей. 23) *Lycnis flos cuculi*—Дрема. 24) *Lonicera Tatarica*—Жихолость. 25) *Rubus frutic.*—Ежевика. 26) *Prunus Padus*—Черешуха. 27) *Rosa canina*—Шиповникъ. 28) *Lycnis chalcid.*—Барская сирѣчь. 29) *Delphinium consol.*—Рогатый Василекъ. 30) *Malva Sylvestr.*—Зензи-

* По Ботаническому Словарю Алексеева. Москва. 1889 г.

верь. 31) *Convolvulus hort.* — Повиттель. 32) *Equisetum arg.* — Хвощ. 33) *Lappa toment.* — Репейникъ. 34) *Nepeta glechoma* — Кошачья Мята. 35) *Ranunculus ficar.* — Жабникъ. 36) *Alisma Plantago* — Шальникъ. 37) *Plantago major* — Попутникъ. 38) *Helichrysum arenar.* — Строчитъ. 39) *Legusticum levistic.* — Зора. 40) *Vinca minor* — Барвенокъ. 41) *Ocimum basil.* — Душистый базиликъ. 42) *Tragopogon prat.* — Молочникъ. 43) *Allium sera (frugescens)* Лукъ (второгодній). 44) *Arundo fragm. (trecens)* — Ръчной камышъ. 45) *Arundo fragm. (sterilis)* — Ръчной камышъ (старый). 46) *Turpha angustif.* — Тырлячь. 47) *Althaea officin.* — Мальва. 48) *Papaver somnif.* — Макъ. 49) *Aprium petrosel.* — Петрушка. 50) *Pastinaca sat.* — Пастернакъ. 51) *Tagetes erecta.* — Шапка. 52) *Calendula offic.* — Ноготки. 53) *Centaurea cyanus* — Полевой базиликъ. 54) *Carduus crisp.* — Осотъ красный. 55) *Synapis arvens.* — Сурьва. 56) *Melilotus offic.* — Донникъ. 57) *Brassica olerac.* — Капуста. 58) *Artemisia dracunc.* — Эстрагонъ. 59) *Ruta graveol.* — Рута. 60) *Anethum graveol.* — Укропъ. 61) *Artemisia campe.* — Пехлюронъ. 62) *Marrubium peregrin.* — Перекопъ. 63) *Thymus serpyllum* — Богородицкая трава. 64) *Mentha pip.* — Аглицаая мята. 65) *Tanacetum balsam.* — Кануферъ. 66) *Nasturtia aquat.* — Настурция. 67) *Pisum sativ.* — Горохъ. 68) *Phaseolus compr.* — Хвасоль. 69) *Barbanus nigra.* — Рельса. 70) *Capsicum annuum* — Стручковый перецъ. 71)

Allium Cera—Дукъ обыкновенный, рѣчатый. 72) *Allium Sativum*—Чеснокъ. 73) *Chebidonium majus*—Частоткль. 74) *Bidens tripartita*—Чер-
 реда. 75) *Euphorbia esula*—Молочаѣ. 76) *Atriplex arv.*—Лебеда. 77) *Viburnum opulus*—Ка-
 линя. 78) *Tagetes patula*—Бархатца. 79) *Bras-
 sica calorapa*—Брюква. 80) *Lycopersicum escu-
 lentum*—Красный Баклажанъ. 81) *Datura stra-
 monium*—Шалей, Дурманъ. 82) *Urtica urens*—
 Жгучая Крапива. 83) *Hyosciamus niger*—Вѣ-
 лена. 84) *Verbascum Thapsus*—Царскій Сканетръ. 85) *Coronaria*—Серпуха вѣтковая. 86) *Echium
 vulgare*—Сивакъ. 87) *Triticum repens*—Пшрей. 88) *Apera Spica venti*—Метлица. 89) *Hypericum
 perforatum*—Зѣтробой. 90) *Helleborus niger*—
 Чемерица. 91) *Calamus aromaticus*—Касатникъ
 водяной, Татаракъ. 92) *Carex riparia*—Осока
 рѣчная. 93) *Lemna minor*—Ряска водяная. 94) *Solanum
 tuberosum*—Картофель. 95) *Ribes
 rubra*—Красная смородина. 96) *Cannabis sa-
 tiva*—Конопля. 97) *Oryganum vulgare*—Души-
 ца. 98) *Eryum lens*—Чечевица. 99) *Stipa pen-
 nata*—Ковыль трава. 100) *Aegopodium podag-
 raria*—Сивть. 101) *Amaranthus blitum*—Ща-
 рина. 102) *Solanum nigrum*—Пасленъ. 103) *Setaria
 viridis*—Линучка. 104) *Platanthera bi-
 flora*—Кукучкины слезки. 105) *Asperula odo-
 rata*—Пахучка. 106) *Polygonum aviculare*—
 Спорышъ, Гусятникъ. 107) *Bunias orientalis*—
 Смербей. 108) *Cochlearia armoracia*—Хрѣтъ. 109) *Agaricus fragilis*—Опенокъ. 110) *Rumex*

acetosa—Щавель кислый. 111) *Gitago segetum*
 Куколь, 112) *Genista tinctoria*—Дрокъ. 113)
Fragaria vesca—Земляника. 114) *Bryonia alba*—
 Матица бѣлая. 115) *Stellaria media*—Мокрица.
 116) *Helianthus annuus*—Подсолвечникъ. 117)
Zea majs—Кукуруза. 118) *Humulus lupulus*—
 Хмѣль. 119) *Convolvulus argensis*—Павелка,
 дикій Вьюнокъ. 120) *Daucus carota*—Морковь.

Dr Med. VI. Alexandroff.

Надъ ричкомъ.

Мы сидели надъ вербою,
Тыхо ричка тамъ лылась;
Нахмыльвшись надъ водою,
Сумовала ты въ той часъ.

И съ твоихъ очей у хвыли
Слѣзы капали дрибни
И казавъ тоби я: мыла!
Ты джидалася весны.

У жытти морозы лоти
Серце стыснулы тоби
И воно, якъ въ крыгу куте,
Все замкнулось у журби.

Не лылась у тебе слѣзы
Изъ очей твоихъ ясныхъ,
Закувала ти морозы
Въ часъ тяжкый у тебе ихъ.

Плачь же дужче, хай ильются
Слѣзы чысти и дрибни,
Бо видъ ихъ теперь почнутъся
Дни твои вже весны.

И въ прѣзори, чысти хвыли
Слѣзы довго тамъ лылась,
Хвыли довго ихъ топылы
И заносылы кудысь.

Чи сто литъ, а чи хвылину
Пробулы у двоохъ мы тамъ,—
Я не знамъ, моя едина!
Та й навинцо знаты намъ!

Ты зъ яснымъ обличчамъ встала,
Серпемъ дужал и зновъ
Въ тебе въ очихъ засіяла
И надія, и любовъ.

В. Чайченко.

П у г а ч ь.

I.

Водній слободі чередникъ умеръ. Отъ и думаютъ люде: де чередника взяты? Зъ своихъ слободзьскихъ немає такихъ людей, а чужого, невидомого хто-й-зна якъ и браты: може такой трапнется, що й череду переведе. Такъ ото одного разу у неділю смідать та й журиться: де чередника взяты. А найбільше—жінки.

Коли це—йиде хтось. Дивляцца, ажь то крамарь, що по слободахъ свій крамъ возить,— Мисыта. Скільки вже рокивъ тутъ винъ йиздыть, а въ цій слободі почуе часто; а иводи й довгенько буває. Уси люде его знаютъ.

Пидъйихавъ съ своєю халабудою до знамен хаты; зупынивсь.

- Здорови! Зъ неділю!
- Спасыби!
- Пускайте въ хату!
- А що за те дасте!
- Краму продамъ.

— Э! Якъ-бы дурно дали! шуткуе молодца. Просимо—идить до хаты, тамъ батько зъ матирью.

Крамарь уйхавъ у двирь, роспрягъ коня и пишовъ у хату. Погрившись та поившись, бо госпоdynя заразь его нагодувала, — выйшовъ винъ ни вулицю.

Почалы балакаты. Крамарь усюды буває, багато новинъ знае, то було про вино балакаты. Ото жъ балакали то про те, то про се, а дали знову такы про чередняка. А крамарь и каже:

— Хотите, я вамъ такого чередняка привезу, що не поганишый одъ вашого Гаврила покойного.

— Эге! Де ты его возьмешь такого!

— Та вже возьму! Про Гната Кучму чулы!

— Та чулы трохи. А де винъ хйба теперь!

— У Черещани у сестры живе. Оне недавно прыйшовъ, каже крамарь.

— Хйба въ его есть сестра! пытавциа люди.

— Ни, винъ сырота зналу. Се ему така сестра—у другихъ тамъ, чы въ третихъ. Такъ винъ у неи такъ, за наймыта живе—воны, бачъ, заможеньки.

— Та про его-жъ кажутъ, що винъ такой собі: ни до Бога, ни до людей.....

— Агы! Ни до Бога, ни до людей!... Зате до товару. А вамъ шо чы розумный, чы дурный—абы дило зналъ! А винъ свое дило зна и чередныкъ дуже справный.

— Та воно такъ. А все-жъ чуеть....

— Що тамъ—чуеть! Це вамъ шаста трапляється, а не чередникъ. А що винь не балакучий, такъ що вамъ до того!

— А чомъ-же винь у своєму селі не наймається? питаються люди.

— Коли-жъ тамъ давно другий е! Бувъ и пей, та—люди дурни: винь не вміє за себе обстояти, а другий підбывсь—отъ пей и оставсь безъ ничего.

Заговорили люди: радіться, чи найматы Гната. Вони его давно знають, бо винь съ суєдненіи слободы, то й чули про его усячину. Казано, що винь такій, що ни до кого й не озветься: понура та одлюдько, та ще, що винь не сповна въ розуми. А про те никто не казавъ, щобъ винь товаръ нехтувавъ. Ото жъ и думаютъ: и не хочеться его брати, що неперный.—и другого виде взяты. А найбільше жинкы:

— Що мы зъ нимъ робытουμεмъ? До его мабутъ и не приминься ни съ чымъ!

— Але-жъ другого чередника не було, а крамаръ за него ручивсь. Тыкъ-то громада, порадывшись, попрохала другого дня крамара, щобъ винь привизъ Гната.

II.

Якъ почавъ снігъ танути, привизъ крамаръ Гната у Павлівку. Глянули на его люди:— ну-ну! гарний! Самъ високий, здоровий, бородою по самисеньки очи заривсь, волосся довге,

темне, а подекуды й сыве, и не звать, щобъ у ёму й грибиньць колы бувъ; бровы расни, высупувати, а зъ—пидь ныхъочи понури—николы й не глянуть просто, а все скося, все вовку-ючы: одежда—лата на лати. Люды-бъ то й назаль теперь, та вже нѣяково: одно те, що прохано чоловіка, щобъ привизъ, а потимъ—де-жь его теперь другого шукатыменшь?

Пытаються у ёго:

— Скільки вивьнешъ?

— Двадцять, каже,—та отъ стилки харчинь.

— Бери пьятнадцять!

Мовчать, у землю очи втупившы.

— Ну, що-жь? берешъ?

Мовчать. Помовчали й люде,—зновъ тоди пытають:

— Берешъ?

Глянувь зъ—пидь лоба:

— Двадцять.

И бильшь ничого; не схотивъ и балакаты,—такъ за двадцять и поєднались.

Жинки якъ почувы, ажъ плачуть:

— Пропали наши коривки! Нанялы лыхо на свою голову! Тильки й добра, що йе чымъ дитей лакаты.

Прыйшовъ той день, що треба череду выгоньты. Повыгоньты жинки худобу за парюну; чередныковы вазносмы и яецъ, и сала, и палыныць,—щобъ хоть якъ небудь пиддобрытысь до ёго. Привезлы батюшку, одправывъ батюшка малебинь, покропывъ череду

святою водою; Гнать лезнуть пугою и погнать череду на толоку.

III.

Помынувъ тыждень, другій, третій—повеселишались жинки. Бачуть—и коровки ихъ не худинають, а сьтншають, и на дѣво такъ, якъ треба. Одно тильки: ще якъ-бы довидаться, чы не дуже новый чередныкъ товаръ бѣе. И довидувались, назырци ходылы, а про те—ни: не бѣе.

Радіють жинки та крамаревн дякують за такого чередныка. А дитей Гнатоу ляхаты не кинулы.

А диты й справды дуже боялись его. Покійный чередныкъ Гаврыло, якъ пасе було, то такъ дитвора й метушыться коло ёго на толоци. И ничого, шо вводи було и налзе, а то й ударыть якого—не боялись ёго—якысь винь приязный, та ввечлявый бувъ до титей. Звисно, самому старому нудно, то винь и радый дитимъ. А Гнать не то шо не вдарыть, а й не налзавъ никого, а не бигалы до его диты. Оце було спершу й зберуться, и побижать на толоку, та якъ забачуть Гнатову кучму велыку та бороду патлату, та поглядъ зъ—пидъ лоба,—такъ и падуть уся въ ростычь.

А дали трохы насмивылись, и задерыкуватини—шо выгалалы!—дражныты его. Приклялы ему ймення—Пугачъ.

То оце сыдыть винь на толоци, коныреся шо

небудь. — чобить свій, або — що дата, а воны зберуться, тихенько підійдуть та —

— Пугачь! пугачь!

И на вулиця часомъ — оце жене Гнать череду, а зъ-за тыну на ёго:

— Пугу! пугу! пугачь!

А винь тилки озирается туды та сюды, а ничего не каже.

IV.

А одного разу такъ — такую сторию выгадали: Понабирала каминючокъ та грудокъ та й пішли на толоку. Та хоть-бы сами хлопци, а то й дивчата зъ — ными. Ну, підійшли тихенько ззаду, та якъ побурють усє те каминня на Гната. Багато не влучило, а де-яки влучили.

Скочивъ Гнать — бачить: хлопци й дивчата тикають. Винь имъ гука:

— Катовы диты, погано робыте, — не робить такъ!

И не побигъ наздогнѣть и кійка не кинувъ — бо диты певни булы, що винь на ихъ кійка шпурне, — сивъ и зновъ щось тамъ робить.

— Стійте, хлопци! каже одиень наймоторниший, — мы его такы дошкулямо. Винь насъ боиться, підходитьо близьче!

И ото знову каминючка понабирала и підходитьо уже близьче. Ось-ось уже й кидати треба. Коли це Гнать якъ озирнется —

— Вы що це знову робыте!?

Та якъ побіжыть за ними! Уси въ ростачь —

и дивчата, и хлопцы. А одна дивчынка рокнѣ восьмы спиткнулася та й упала. Тилкы хотѣла встаты,—колы гляне, ажъ страшна кучма вже надъ нею. Господы! що-жъ не їй буде!

А Пугачъ уже їй бере—мабуть убѣе. Узнявъ, підвнѣвъ.

— А що, забылася? пытається.

Мовчать дивчынка, съ переляку й слова не вымовыть.

— Ну, ну, -- не плачь, колы забылася! Та не кыдай билнѣ каминна! Иды собі зъ Богомъ!

И внѣ злегенька штовхнувъ їй у той бикъ, де оддалеки выдко було дожыдаючыхъ хлопцнѣвъ.

Дивчынка постояла трохи, потимъ підвела очнѣ—страшный Пугачъ уже шнѣповъ знову на свое мѣсце. Тоднѣ вона тыхо й замыслено вернулася до хлопцнѣвъ.

— А що? якъ? що внѣ тобнѣ, Насте, робывъ? зачали пытатыся цѣкавнѣ днѣты, обступавочнѣ дивчынку.

Але вона сердыто одмовила:

— Ну, що тамъ?—ничого! и внѣшла одъ внѣхъ до дому.

— Бачъ, проклятый Пугачъ,—це вже внѣ їй щось поробывъ! казали днѣты.

Ү.

Другого днѣ..... Черѣда пасѣється, а Гнѣгъ сыдыть собі, кошкы зъ лознѣ плѣте. Колы це щось:

— Диду!

Глянувъ Гватъ—дівчынка—та сама, що вчора знала.

— Що тобі?

— Що... що це ви робите?

— А отъ—кошыкъ плету.

Дівчынка стоить, очи спустила. Дале:

— А съ чого-жъ вы плетете?

— Зъ лозы.

— А якъ-же вы плетете?

— Сидь та й подымысь, якъ плету.

Дівчынни и подымытысь хотилося и странно було сесты. А Гватъ каже:

— Ну, чого-жъ ты? сидай та дывысь!

Дівчынка силз. Выдео було, що вона хоче щось казати, та не сміе. Нарешти насмилылась:

— Диду... та й стала.

— Чого? каже той.

— Вы, диду, сердыти!

— А шо, хибз тобі казано, шо я сердытый?

— Та хлопци наши и дівчата какуть.

А дидь:

— Тымъ то ты на мене вчора й каиняни шпурляла.

Дівчатко засоромылось:

— Диду, я... я...

— Ну, ну—шо такъ? Такъ какуть, шо я сердытый?

— Эге!

Помовчавъ дидь, а дали й каже:

— А ты-жъ якъ прыйшла! Хибз не боишся?

— Та я такъ... Ишла,—колы вы смдыте. Я

й прийшла. Я... я не боюся. Бо вы вчора... добри були... И дядько кажуть, що вы не сердити.

— Який дядько?

— Крамарь... Мини вь ихъ на спидницю набрали...

— А ты чия?

— Уласенкова Мыкытыр.

— Знаю Мыкыту... А звать тебе якъ?

— Настею.

— Гарно звать! Такъ ты не боишся мене?

— Ни, не боюся.

— А ранишь?

— Боюлася.

— Дуже?

— Эге! а теперь ни! Я до васъ ходытыму, диду.

— Ходы,—мини веселишь буде. Ты гарна дивчина.

— Ходытыму... Оце вже вы доплели конька, диду!

— Доплывъ. А чи не часъ в череду гнати?

Дидъ глянувъ на сонце. Воно вже сидало.

— Та вже часъ. Це я спизнявся сегодня.

Ну, Насте, ходижъ!

Дидъ занявъ череду и погнавъ у слободу. Настя пішла зъ нимъ. Балакаючи дійшли вони до слободы, а дали й до Настыного двору. Дивчанка знепацька осмутила, почервоніла.

— Диду!..

— Чого!

— Вы... не сердитесь на мене!

— За що?

— За те, що я... що я...

Годось у неї тремтись.

— За те, що я на вась..... каминьки.....

И дівчинка заплакала.

А старий страшный Пугачь теж щось блискуче зморгнувь зь ока и почавь гладыты по голови дівчатко, кажучы:

— Ни, ни, ясочко,—я не сердиць.....

Тив-жъ мяти Настя выхопылася у его зь рукъ и побигла плачучы въ хату. Добре, що цего не бачыла мяти, а то-бъ сказала, що Пугачь щось їй поробывь.

VI.

Другого дни Настя знову прыбигла до дїда. Теперь вона вже смилывишь пидїйшла до его и промовыла зь-засыны:

— Здоровы, дидусю!

Дидь озырнувся.

— Здорова, Настусю! Отъ луба, що прийшла.

Настя сїла.

— Це вы, дїду, вїпять плетете! А то на що такий манесенький кошмычок?

— То я тоби сїливь.

— Мина!!

И Настя такъ и почервонїла уся—зрадїла.

— Эге, тоби. На, беры! подававь дидь кошмычокъ Настї.

Вона взяла кошкы и почала крутыты его на вси боки.

— Та й гарвесенькый-же! Ни вь кого нема такого! скрыкнула вона и ажь подстрыбнула; потиць додала несмилыво: А я вамъ, диду, ось привнесла...

И подала дидови вузлыкъ.

— Спасыби, дочко! Що це таке?

— Яйца та перещичка.

— А де-жь ты лець уаала? Може вь матери вкрала? Грихъ!

— Ни, у мене своихъ пара курей есть.— вони нанесли. А перещичку маты дали.

— Ну, спасыби! Пообилаемо вь — двоухъ. Яйца хай на завтра будуть, бо сьгодні Середа, а мы ось идемо до ричкы, подывимось, чи нема рыбы. Ходимъ!

— Ходимте!

Пашлы до ричкы, що тутъ-же, не далечко тыхо протикала середь осоки та зеленыхъ очеретивъ. Дидъ вытягъ вершу. У ній було зъ десятокъ головныкивъ та плиточокъ. Настя тилки вадрала, ажь подстрыбнула —

— Рыба, — кричыть, — рыба!

— Рыба, — каже дидъ. — Спасыби Богови и кошка буде.

И вивъ вытрусывъ вершу.

— Я, дидусю, рыбу вочысто, — задалегидь умовляеться Настя поратысь.

— А ты-жъ умієшь!— сміється дідь.

— Атожъ-ще не вмію! Мени дома и мати дають чистыты!

— Добре, почысты! А я тымъ часомъ вогонь розведу.

И сыный кудлатый Пугачъ почавъ хазаинувати у двоухъ зъ червонощогою щебетливою маленькою дивчыною. Мабуть поралысь вони добре, бо незабаромъ юшка зварылась. Дидь зъ Настею посидали у холодику и смашно побидали зъ Настыною перепичкою.

Такъ зазнакомылась Настя съ Пугачемъ.

VII.

Съ того часу почала Настя шо-дня приходитьы до дйда. И вниъ звыкъ до вей и—якъ вона забарыться трохи, то дидь уже й выглядзе. Маленька дытына и старий дидь поеднались душею. Дивно було, шо дытына, покынувши подругъ, до старого такъ прыныкае; а ще дывнише, шо старий дидь одлюдыко такъ дытыни голдыть—усе було выгадуе, чымъ-бы повеселыты ихъ: то зъ лозы выплете ий шо вебудь, то полуныци, або лопуцьки якы вагыба, самъ не займе, ий покаже. И вже на шо не говиркай, а зъ нею балака, ще й казку яку згадае,—шо може ще якъ малымъ буць, то чувъ, -и бавыть тією казкою дытыну. И такъ гарно було Насти зъ дидомъ, шо й про подругъ забула никому не казала про дйда—мабуть боялася, щобъ не встрапы сюды

якъ-небудь хлопца, та не розризнылы ихъ зъ дидомъ. А дидъ тилькы зъ Настею и буть веселый та говирный; а якъ прыжнече череду у слободу, то все такой похмурый, ни съ кымъ и не забалака саят. Хиба товарюка яка зане-душкае, або-що, то скаже хозиннови.

Уже лито шынуло—везабарѣтъ и Покрова—край Гнатовоу чередныкуванню, лысты вже пожовкло, трава вже посохла—сумнишь зробылося на степену и въ лиси.

Дидъ Гнатъ сядивъ нидъ кунемъ, плетучы зъ соломы брыль. Вила ёго Настя и соби вчылася плести.

Передъ ными блукала череда.

— Диду,—каже Настя,—чи довго ще вы будете въ насъ?

— Не довго,—каже той:—тилкы до Покровы.

— А тоди?

— Пиду.

Зажурмылася Настя.

Диду, а вы не ходить!

— Не можво, голубко!

— А куды-жъ вы идете?

— Пиду—може де въ сторожки наймуся на зиму.

— А хиба у васъ своей хаты нема?

— Нема въ мене ничего!—проговывъ сумно дидъ.—Я сырота и спаднымъ въ мене нѣякои не було.

— А де-жъ вы жылы, якъ мали булы!

— Такъ, по чужихъ лодяхъ и бувъ поны-
хачемъ.

— Якъ-то-поныхачемъ!

— А такъ: куды похнуть, туды й падай.

— Хйба вась быто, диду!

— Ще й якъ: що дня бйкы та лавкы за-
знавать. Такъ и вярись.

Дидъ похылывея насуплений та закуренный. Жалко мабутъ дидови було жыття свого тем-
ного, похмурого та непрывитного; згадавъ вниъ
его усе; згадавъ, якъ не чувъ зроду шйкого
слова щырого, не бачывъ погляду ласкавого;
якъ болию съ того его сердце и якъ потимъ
здувало на людей за ихъ зло... И багато
ще де-чого згадавъ старый Гнать, и дорога
ему здалися тая перша въ жытти его ласка й
прихыльнисть одъ маленькой дывчынкы, що
теперь сидила била ёго и пыльно дывылася
ему въ вачи.

— Диду, чого вы плачете!

— Я не плачу, дочко,-я такъ...

— Ни плачете, диду! Не плаchte, диду, а то
й я оне вже плакатыму, бо миня жалко, що
вы одъ вась идете.

— Ничого, голубко, ничого! Дастъ Богъ,-на
те лито знову до вась наймусъ, то знову бига-
тымешъ до мене.

А самъ нахылается все выжче й выжче,
щобъ не бачыла Настя, якъ два велькы смежи
котяться по облыччу. А якъ слезы збйгли, то
довго вниъ гладывъ Настю по голови.

Днивь за три до Покровы дожыдавъ, дожыдавъ дидь—не прыйшла Настя. Сивъ обидаты, не обидается самому. Ледве вечера диджався. Думавъ, що може хочь противь—череды выбижить зъ матирью,—ажь ни, не мае. И маты ия не выйшла, зовсимъ засмутьвся Гнать, думас:

— Оджену ихъ худобу до двору та роепытався, шо тамъ таке.

Погнавъ. Настына маты зачула, шо коровы ревуть, выйшла съ хаты. Глянувъ Гнать на ней—смутна така....

— Здоровы!.. Визьмитъ корову... Чомъ противь—череды не выйшлы?

— Агь! не до того!.. дытыну обложыло. *)

— Яку!

— Настю.

Икъ обухомъ наче хто Гната вдарыць. Ажь на лицы зминывся. Але ничого не промовывъ, пшвоць.

Другого дня ледве диджався винъ вечера и знову погнавъ коровы, до Настынои матери. Вона не выйшла, а выйшла сусида.

— Ну, ажь дивчына! запытався Гнать.

Жинка махнула рукою:

— Мабуть не дожыве до свиту.

Гнать стоявъ, зипершыся на ворота и мовь чогось дожыдався. Дали промовывъ несмально:

*) Дистергачь.

— Титко, можно мнѣ въ хату... подды-
тысь...

Жинка здывовано глянула на его:

— А що тобі дывытысь!

— Та я..... Тилкы..

Жинка здывгула плечыма.

Що це тобі сталося! Чи може ты зна-
ешь шо одь хворобы? Пидожды, я спытаюсь.

Вона пишла у хату; Гнатъ пидійшовъ до
сивей.

Сусида выкликала Настыну матирь у сины.
Чуты було, якъ вони провищось гомонялы. На
остання сусида сказала:

— И правда, шо не треба, серденько! Ды-
тына хвора, ще захветыя, якъ побачыть такого
пугача.

Гнатъ повернувся и пишовъ геть. У ночи
винь знову прыйшовъ до настыной хаты и
сивь пидь тыномъ. Винь сядивъ непорушно,
не поматный никому, не спускаючи зъ очей ма-
ленького виконця, кризь котре выдко було у
хаты свитло. Други пивни проспывалы, а винь
усе дожыдавъ. Колы одразу у хаты слынывся
крыкъ—хтось тужыць... Гнатъ зрозумивъ, шо
Настя вмерла. Винь уставъ, перехрестывся и
пишовъ.

У вечери, прыгнавши коровы настыній ма-
тери, Гнатъ увійшовъ у хату. Мертва Настя
лежала на лави. Въ головахъ горала свичка.
Мертвы рученята покарно лежали на грудяхъ.

Винъ стоявъ и дивясь на ней — на збли-
дѣ облыча, не осане вже веселымъ ласка-
вымъ поглядомъ; на посынили губы, котри вже
не могли проморыти ни одного слова; на ти
безсилы маленькы рученята... Винъ стоявъ и
дивясь... Винъ тихо підійшовъ до мертвой,
нахылвся и поцелувавъ мертвы руки...

Винъ пишовъ съ хаты. Была дверей на мы-
сныку стоявъ кошпчокъ и въ ёму щось за-
вязаане у хусточки. Гнатъ взявъ той кошп-
чокъ, що винъ колысь спливъ Настя и їи
хусточку. Винъ узявъ кошпчокъ зъ мысныка
и пишовъ.

За царною вже винъ сивъ, вынивъ хусто-
чку съ кошпыка и розвязававъ. Тамъ лежала
перепичка и два перижкы. Гнатъ догадався,
що то Настя збирался несты до ёго у той
день, якъ занедужала.

По ёго шокахъ сыпалась одна за одною
слезы. А въ ёго старій душа было такъ тяжко,
такъ безпросвітно, якъ ще зроду ни разу не
было...

М. З.

Про войну и про те, съ чого вона буває.

(Зъ народныхъ вѣсть).

Война—се бачете такє... цѣла бытва! Се вже не те, що ось мы-бѣ напрыкладъ зъ Максимомъ, чи тамъ зъ кымъ небудь зйшлись, пошылись, та й побылись. Ни! возоуться мечемъ та порохомъ. Зйдуться отто, прымиромъ, два царства, постоють часъ, другий... побалакають, подивляться соби въ вичи прыязво та тыхенько, мовъ: нюхъ-нюхъ, лысычко-сестрычко! та разомъ: скыкъ! хапъ! якъ ти пивни на смитнику—и побылись. Дали й пиншла бйтка що дня на скылько месяцивъ, або й рокывъ.

А инды то такъ буває: прыйде, напрыкладъ, якый небудь чужоземскый царь до другого, такъ якъ, отъ-бы сказать, до нашого, — чи тамъ немецкый, чи аглычанскый, чи персіяньскый. Нашъ до нихъ не дуже то иде, а вони вси до нашого то рязь-поразы; та все дывляться, та дывуються, скылько то въ его сребла та золота въ горныцяхъ. Отъ-то, кажу, прыйде инчий та й ставе на постоялому, та й за простоале не плате и одежи соби нашыє, та й кравцяхъ пштыты не хоче, то нашъ возьме, та за все й поплате. Дали гляды, побаче що небудь въ нашого, прымиромъ, хоть коня, та такого,

шо якъ храние, то ажъ искры сыплются, або якъ тупие ногою, то де его въ чорта и на погахъ встоиты поблызу. Ну, оть-то вадрить такого коня и давай прохаты: „Подаруй—такы, та подаруй. Я тебе, каже, за се николи не забуду и въ себе щось вышучаю, та тоби дамъ. А току, звистно, жаль коня подаруваты; поморщиться, адвигне плечыма, та й одриже: „Не можно, каже, голубчыку! не дамъ!“ — Не дасы! „Не дамъ!“ — Ой, будешь калтысь... „Овва, каже нашъ. Видкаль вы таки страшни взялись? Батька свого дякайте, а не мене въ моему царствы... Ну... тоди вже пишла росплатя на чыстимъ поли. Коня на той часъ сховають, щобъ якъ небудь ворогы не спунылы, або зъ задросты не былы. — Такъ онъ якъ!...

А то ще война бува й за те, якъ онъ була колысь у храниуза зъ нидемъ: зійшлись, гуляють собя гарненько въ садочку пидъ ручку. „Якъ ваше здоровья, господынъ кавалѣры!“ — Та такъ... благодарымо покорно! А ваше! „Та й наше ничего! Богу дяковаты!“ — А ваше царство! „Та й царство стоять на своєму миспи...“ Такъ и ведуть прыательску розмову. Коны це... шо тамъ у нихъ выйшло, — хто его знае... зразу одынъ якъ повернется, та другому межы — очы — тьфу! а той тому на повогъ тожъ — тьфу! И пишло... Тоди вже давай бытсья до пивсмерты. „Або я, каже, сукуны-сынъ, або-жъ ты сукуны-сынъ!“ Та зъ тымъ шо храниузы такы овси прохавъ, якъ собака въ армарку... Занапастылы.

А сербіанскій царь съ турчыномъ ось якъ счепыльсь.

У сербіанскаго царя та служивъ акыбсь нашъ великій Генераль. И прочувъ вишь, що въ турка дуже гарный тютюнъ уродывъ. Прочувъ и пославъ до самого турецького Султана свого таку руського гвардіанца тютюню того собі попросити. Добре. Приходе той гвардіанецъ до Султана та й каже: „Гей, ты бусурменська виро, Султане! давай, каже, коли хочешъ по доброй воли нашому генералови тютюню; а то, знаешь, выйде такъ, що ни намъ, ни тобі!...“ Султанъ якъ пидекочыть, якъ крыкне: „Гей, каже, тутъ щось руськымъ духомъ запахло... Тикай! а то я тебе заризку, та зымъ“. Гвардіанецъ назадъ, назадъ — та на утикача. „Такъ и такъ, прибижны одкаже Генералови: я его по чести прохавъ, а вишь мене хотивъ заризаты и вась; та ще, каже, и до Царя доберусь. И ну вступатись, а вишь мене — ну быты. Тилько я тамъ усихъ добыть та й утикъ“. — Ну, каже Генераль, спасибі! буду памьятаты твою послугу, — а про се дило а самому Цареви скажу; якъ вишь сміе до Царя добыратись! Та й сказавъ. Царь за те розсердысь на турка и давай мыльницю збыраты, та рушенна робыты. Отъ-такъ и счепыльсь, отъ-такъ и зачалось.

Збравъ отъ-то сербіанскій Царь мыльницю и ставъ думаты гадаты: „Хто-жь у мене та верховодцемъ буде!“ Ходє собі по садочку, та й журыться, що не знайде мижъ своимы лю-

пара бойця... А це підходе до ёго царця, та й пита: „Чого ты журишся? Нема въ тебе, гадаешъ ты, бійцявъ? Гумь!... тилько свисны... А Чорнявый нашо! чымъ не боець? Верхы йвздыть — мое поштеніе! Винъ тобі не то що... Винъ тобі самого Султана забере, та привезе*. За се царь дуже зрадивъ: „Буть по сѣму“, каже. И заразъ великъ затрубити сыгналъ, щобъ подалы сюды Чорнявого. Прийшовъ. „Чого, каже, зволыте, ваше царське императорство?“ — Щобъ верховоднемъ, каже, буть надъ моєю гвардіянскою кылицією, та й на турка вѣвною пишовъ. „Радъ стараться, каже, ваше царське императорство. Тилько на мою думку, чи не слідъ бы попередъ напысаты до султана!“ — И се правда, каже царь. То й напышено. Отъ и напысала: „Якъ ты смивъ грубіявствоваты? Коли такъ, то прийшли тютюну. Чи тобі ёго жалко, чи шо! Дивись, ей Богу!...“ А той и одписавъ: „И ваямъ, зднеться, такого тютюну дамъ, що й пработькы ваши такого ще не курыли*. Тоди вже годи зъ нымъ балакаты. Выстановылы до хрунту всихъ чысто гвардіянцивъ, та й добровольцивъ висклыкала зъ усюды. Тоди и я туды пишовъ, бо добре тамъ платылы и верховодецъ значыть буть зъ нашихъ. Зобрались мы, а Генераль якъ загука: „Гей, на ливо строюся!“ Мы вси перекрестылись, а гвардіянцы поцалуваламы рядну землю и... въ походъ на вѣйну. Якъ пишылы отъ-то.. якъ пишылы, та прависянько въ саму туреччину и прийшылы.

Турки полякались и де е дерево зарязь по-
злязылы и дывляться видты на насъ, мовъ
шкидливый кить зъ горчица. „Що-жь, пытаемо
ихъ; злизаете, чи ни? бусурменськи вы диты!“
— „А ну, кажуть, берить тутъ!“ Подумалы мы,
подумалы... Нехай кажемо, ихъ береть той,
що въ болоти сидить. Глядять же, кажемо до
ихъ, чортови злыднй! якъ не злизаете, ой!..
будете жалкуваты. Глядять! И пишылы мы отъ-
то Султана забираты геть чисто зъ гнадомъ.
Прийшылы ажъ до одного великого города, а
дали й не пускають. „Що се, пытае нашъ Ге-
нераль, хто тамъ не пускае!“ — А мабутъ во-
рогъ, кажуть ёму. „А!! каже, такъ се вже бы-
тысь!“ та якъ закомандуе: „Гей, кавалерия!
садовись на япыкы, та да ливо! А вы, анте-
лерия, зъ гарматамы становитьса отутечки и
загородить ить дорогу. А вы, гвардіянны, идить
та выганяйте ихъ видтыля, то мы ихъ усихъ
переловымо, якъ тихъ свиней въ огороди“. За-
йшылы гвардіянны зъ середены, а турокъ до
ныхъ: „А кого вы тутечкы, прыблудна коман-
да, шукаете!“ — А насъ, нехрысты! не хотали
тютюну даваты, то теперь же знайте! Здавай-
тесъ! Та якъ прыверлы ихъ, якъ прыверлы...
А антылерия ждуть, та й ждуть. „Що се, пыта
Генераль, не выдно нашихъ антылерцивъ? чи
не турбація яка съ тогобичного крыла? Чи не
дуснула, чого доброго, двоухъ-хунтова батале-
рія!“ Коны тутъ якъ вскочыть на насъ, мовъ
та шулика на курчать, найстарый Баша.....

„Такъ вы, сяки такъ ланца, бытсья!...“ Та якъ почавъ торохкаты та тереберыты, то, мало увесь духъ зъ насъ не вытереберывъ. Дивытсья Герпераль: „Э! кепське дило!“ та й каже до Баши: „Дурный ты! хто тебе чишае! а прыйшоу по купецькому—тютюну купыты, а ты вже заразы и бытсья... ты й шуткы не розуміешъ“. Той зупынывся, а мы ёго голубчика тутъ и забрамы... Тоди вже и тютюну набрамы, и всего; а якъ усюды вже справымысь, то насъ видты вернено и пишы мы назадъ, а якъ прыйшылы, то поведы насъ черезъ городъ зъ барабанами, а потимъ и отпушено по билетахъ, та ще й кавалерія позачеплювано.

Такъ онъ воно якъ бувае!...

— К И Н Е Ц Ъ . —

Цѣна 40 коп. съ пересылкою 50 коп.

въ Харьковѣ во всѣхъ книжн. лавкахъ и на Б. Сум-
ской ул., д. № 68.

у издателя Вл. Ст. Алесандрова.

ТАМЪ ЖЕ МОЖНО ЗНАТЬ:

1) Фотографич. портреты кабинета великимъ Гет-
маномъ Малороссіи, начиная отъ древнихъ временъ до
уничтоженія Гетманства; всѣхъ 16 личностей. Цѣна
всей коллекціи 4 р., за пересылку 30 коп.

2) Портреты болѣе выдающихся малорусск. писате-
лей, начиная отъ давняго времени до нынѣшнихъ дней;
всѣхъ 34 лица; цѣна всей коллекціи 8 р. 80 к. По-
рознь портреты по 25 к. и за перес. заказ. 10 к.

3) Тамъ же прод. «Пѣсни Студентовъ Харьковскаго
Университета 40-хъ годовъ Русскія и латинскія» съ
руск. переводами въ стихахъ и съ нотами для пѣнія
и аккомп. на рояль. Цѣна 40 к. съ перес. 50 к.